

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ 2008–2009 AKADEMİK YILI 1.VE 6. SINIF TIP
ÖĞRENCİLERİNİN EVLİLİKTE KADINA YÖNELİK ŞİDDETE
İLİŞKİN TUTUMLARI

AYLİN KULA

Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Ruhsal Travma Programı için Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI (YÜKSEK LİSANS) TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

KOCAELİ
2009

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ 2008–2009 AKADEMİK YILI 1.VE 6. SINIF TIP
ÖĞRENCİLERİNİN EVLİLİKTE KADINA YÖNELİK ŞİDDETE
İLİŞKİN TUTUMLARI

AYLİN KULA

Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Ruhsal Travma Programı için Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI (YÜKSEK LİSANS) TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

Danışman: Prof. Dr. A. Tamer AKER

KOCAELİ
2009

ÖZET

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada mücadele gerektiren çok önemli bir sorundur. Şiddete ilişkin tutumlar ise toplumda şiddetin yaygınlaşması ve devam etmesinde çok etkilidir. Yaygın bir sorun olan aile içinde kadına yönelik şiddete ilişkin toplumsal tutumların belirlenmesi, kadına yönelik şiddetin nedenlerini anlayabilmek ve bu nedenlere ilişkin çözüm yollarını üretebilmek için önemlidir. Araştırmanın amacı; ileriki meslek hayatlarında şiddete maruz kalmış kadınlarla sık sık karşılaşacak ve onlara hizmet verecek olan tıp öğrencilerinin evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını incelemek ve ilgili demografik değişkenlerle karşılaştırmaktır.

Bu araştırmada Kocaeli Üniversitesi 2008–2009 akademik yılı tıp fakültesi öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları şiddetin tüm boyutlarına bakılarak incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmada araştırmacının hazırladığı Sosyodemografik Bilgi Formu ve Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Vinyetler, Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği ve Evlilikte Kadına Yönelik Şiddeti Meşrulaştıran İçerikler Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya 134 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların yaşları 17–26 arasında değişmektedir. Yaş ortalaması 21,12 (S.S: 2,42) dir. Kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar, vinyetler ve ilişkin sorularla sorgulanmış, sonuç olarak kadına yönelik duygusal, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete ilişkin tutumlarda cinsiyetler arasında fark gözlenmiştir. 1. ve 6. sınıflar arasındaki fark ise sadece duygusal ve fiziksel şiddete ilişkin tutumlarda ortaya çıkmıştır. Buna göre erkekler şiddetin tüm boyutlarında, 1.sınıflar ise fiziksel ve duygusal şiddet boyutunda şiddete ilişkin daha kabullenici tutumlar göstermektedirler. Kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutum ölçeğinin uygulanması sonucunda; cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir. Erkeklerin kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutumları şiddeti destekler niteliktedir. Yine cinsiyetler ve sınıflar arasında şiddeti meşru kılma bakımından farklılıklar görülmektedir. Buna göre erkeklerin ve 1.sınıf öğrencilerinin şiddeti meşru kılma eğilimleri daha fazladır.

Anahtar Kelimeler: Evlilikte kadına yönelik şiddet, tutum, tıp öğrencileri, evlilikte kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran içerikler

ABSTRACT

Violence against women is a challenging world wide issue. Attitude against violence is important in to keep it going and become wide spread. To deal with a common problem, the violence against women in marriage, and to determine the reasons, attitude against violence has to be studied. The purpose of this study is to find out the attitude against women in marriage of medicine students, who are going to help victims soon, and compare it with associated demographic variables.

In this study, medicine students of Kocaeli University in 2008-2009 academic year are used as subjects to determine attitudes towards physical violence against women in every aspect of violence. Socio-demographic characteristics form and short stories regarding physical violence against women in marriage prepared by the researcher, attitudes towards physical violence against women in marriage scale and content domains for justification of physical violence against women in marriage inventory are used as research tools. A total of 134 subjects were enrolled in this study. Subjects' ages are in-between 17 and 26, and average age of subjects is 21.12 (sd: 2.42). Attitude against physical violence against women in marriage is analyzed with short stories regarding physical violence against women in marriage and associated questions, and significant difference is found between female and male in terms of emotional, physical, sexual and economic violence. Differences between junior and senior classes are found in attitudes against emotional and physical violence. Namely, each aspect of violence are more acceptable according to male subjects and, only emotional and physical violence is acceptable according to junior classes. Significant difference was found between female and male in findings obtained from attitudes towards physical violence against women in marriage scale. Men subjects hold more supportive attitudes toward violence against women in marriage. Moreover, a significant relationship is determined between gender and justification of physical violence against women in marriage and junior/senior class and justification of physical violence against women in marriage. Male participants and junior classes are found to be more likely to justify violence, relatively.

Keywords: Violence against women in marriage, attitude, medicine students, content domains for justification of physical violence against women in marriage.

TEŞEKKÜR

Öncelikle eğitimimde ve tezimin bütün aşamalarında bana destek veren sevgili hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Tamer Aker'e, bu fikrin şekillenmesinde yardımcı olan değerli hocam Doç. Dr. Ufuk Sezgin'e çok teşekkür ederim.

Benden desteğini esirgemeyen ve yardımcı olan Nilüfer Ercan ve Ebru Sorgun'a teşekkür ederim.

Tezimin her aşamasında bıkmadan usanmadan beni dinleyen, fikirlerime ışık tutan ve bu aşamada o olmasaydı ben ne yapardım dediğim sevgili dostum Nesligül Nihal Olgun'a çok teşekkür ederim.

Ayrıca her zorlandığımda bana desteğini esirgemeyen Melike Erkoç'a, canım dostum Arzu Ömeroğlu'na ve onunla birlikte tanıştığım kocaman yürekli Mor Çatı dostlarına sonsuz teşekkür ederim.

Kadına yönelik şiddeti O'nun gözlerinden, bakışlarından, sözlerinden anlamlandırdığım ve bu yolda hikayemi başlatan Hatun ve diğer bütün kadınlara çok teşekkür ederim.

Kızlarının okumasını çok istemiş ve hep desteklemiş, bu günlerimi gülümseyerek bir yerlerden izlediğine inandığım babama, hep yanımda olan annem, ablam ve bana her koşulda sonsuz güvenen, cesaret veren hayat arkadaşım Ozan Güney'e sabrı ve emeği için sonsuz teşekkürler ederim.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	viii
1.GİRİŞ	1
2. AMAÇ ve KAPSAM	2
2.1. Şiddet	2
2.2. Aile İçi Şiddet	3
2.3. Kadına Yönelik Şiddet	4
2.4.Kadına Yönelik Şiddet Türleri	5
2.4.1. Fiziksel Şiddet	5
2.4.2. Psikolojik Şiddet	6
2.4.3. Cinsel Şiddet	6
2.4.4. Ekonomik Şiddet	7
2.5. Dünyada ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu	7
2.6. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Risk Faktörleri	9
2.7. Şiddetin Kadın Ruh Sağlığı Üzerindeki Etkileri	13
2.8.Tutum ve Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumlar	15
3. GEREÇ VE YÖNTEM	19
3.1. Gereçler	19
3.1.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	19
3.1.2. Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Vinyetler	19
3.1.3. Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeği	20
3.1.4. Evlilikte Kadına Yönelik Şiddeti Meşrulaştıran İçerikler Ölçeği	21
4. BULGULAR	22
4.1. Sosyodemografik Özellikler	22
4.2. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Vinyetler ve İlgili Değişkenler	29
4.3. Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumlar Ve İlgili Değişkenler	47
4.4. Kadına Yönelik Fiziksel Şiddeti Meşrulaştıran İçerikler ve İlgili Değişkenler	48

4.5. Cinsiyetlerin Evlilik İçi Tecavüz ve Kadınların Evlilik İçinde Cinsel İlişkiye Zorlan- masına İlişkin Tutumları	49
5. TARTIŞMA	51
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	66
KAYNAKLAR DİZİNİ	68
ÖZGEÇMİŞ	74
EK-1 Sosyodemografik Bilgi Formu	75
EK-2 Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Vinyetler	78
EK-3 Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeği	82
EK-4 Evlilikte Kadına Yönelik Şiddeti Meşrulaştıran İçerikler Ölçeği	84

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasına katılanların demografik özellikleri	22
Tablo 2. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasına katılanların psikososyal iyilik halleri	25
Tablo 3. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasına katılanların en az bir şiddet olayına maruz kalma veya tanıklık bilgileri	26
Tablo 4. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasına katılanların travmatik stres belirti özellikleri	26
Tablo 5. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasına katılanların aile içinde şiddete maruz kalma durumlarının psikososyal iyilik halleri üzerine etkileri	28
Tablo 6. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetlerin şiddete maruz kalma toplam puanları ve travmatik stres belirti toplam puanları açısından Mann-Whitney U ile karşılaştırılması	28
Tablo 7. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetler ve duygusal şiddete ilişkin vinyet (Meryem Olgusu) puanlarının ki – kare ile karşılaştırılması	29
Tablo 8. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetler ve fiziksel şiddete ilişkin vinyet (Hülya Olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması	31
Tablo 9. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetler ve cinsel şiddete ilişkin vinyet (Ayşe olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması	32
Tablo 10. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetler ve ekonomik şiddete ilişkin vinyet (Dilek olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması	35
Tablo 11. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetlerin duygusal, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından Mann-Whitney U ile karşılaştırılması	38
Tablo 12. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında sınıf durumlarının ve duygusal şiddete ilişkin vinyet (Meryem olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması	39
Tablo 13. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında sınıf durumlarının ve fiziksel şiddete ilişkin vinyet (Hülya olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması	41

Tablo 14. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında sınıf durumlarının ve cinsel şiddete ilişkin vinyet (Ayşe olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması	42
Tablo 15. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında sınıf durumlarının ve ekonomik şiddete ilişkin vinyet (Dilek olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması	44
Tablo 16. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında sınıf durumlarının duygusal, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından Mann-Whitney U ile karşılaştırılması	46
Tablo 17. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyet ve sınıf durumlarının kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin anket tutum toplam puanları açısından Mann-Whitney U ile karşılaştırılması	47
Tablo18. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyet ve sınıf durumlarının evlilikte kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran içerikler ölçeği maddeleri toplam puanları açısından Mann-Whitney U ile karşılaştırılması	48
Tablo 19. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetlerin kadının eşi tarafından cinsel ilişkiye zorlanmasına ilişkin tutumları açısından ki-kare ile karşılaştırılması	49

1. GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada mücadele gerektiren bir sorundur. Aile içi şiddetin, dünyadaki tüm toplumlarda yaygın olduğu, uygulayıcılarının çoğunlukla erkekler ve kurbanlarının da çoğunlukla kadınlar olduğu bilinmektedir (Ergönen ve ark. 2006; Doğanavşargil ve Vahip, 2007). Tüm dünyada nüfus temelli yapılan 48 taramada, kadınların yaşamlarında ilişkide olduğu erkek tarafından fiziksel olarak şiddet yaşama oranının %10 ile %69 arasında değiştiği bildirilmektedir. Tüm dünyada yaklaşık olarak her üç kadından birinin aile içi şiddete maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Türkiye’de yapılan çalışmalara göre ise kadına eşi tarafından uygulanan cinsel şiddet oranı %8,6–53,9, fiziksel şiddet oranı %20,3–71,6 ve sözel şiddet oranı %53,0–89,0 arasında değişmektedir (Ergin, 2005).

Vahip ve Doğanavşargil (2007) psikiyatri kliniğine başvuran kadın hastalarla yaptıkları araştırmada; hastaların %63’ü çocukluğunda, %62’si evliliğinde en az bir kez fiziksel şiddet gördüğünü, %51’i çocuğuna fiziksel şiddet uyguladığını bildirmişlerdir.

Şiddet uygulama, şiddete uğrama ve şiddete ilişkin tutumlar, toplumda şiddetin yaygınlaşması ve devam etmesinde etkilidir. Tutumlar oldukça uzun sürede gelişen, bilişsel, duygusal ve davranışsal yönleri olan yaklaşımlardır. Tutum olarak tanımladığımız eğilimler içerisinde yer alan inançlar; bilişsel, duygusal ve gözlenebilen faaliyetlerden oluşan davranışsal öğeleri kapsar (Cüceloğlu, 1999).

Aile içi şiddetin algılanması ve tanımlanması her zaman toplumun ve bireylerin kültürel değerleri üzerine şekillenmektedir. Bu nedenle şiddet kullanımı, toplumun benimsediği ve meşru gördüğü bir amaç için gündeme geldiğinde o davranışın şiddet olarak algılanıp algılanmaması da oldukça güç olmaktadır (Kandemir, 2007).

Evlilik içinde kadına eşi tarafından uygulanan şiddet, her ne kadar iki insan arasında geçen bir olay gibi gözükebilir ancak sebepleri toplumsal yapı ve dinamiklerde olan sonuçları da kadınları sadece bireysel olarak değil, toplumsal olarak da etkileyen bir olgudur. Bu nedenle de sorunu toplumsal bir sorun olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır (Sakallı-Uğurlu ve Ulu, 2003).

2. AMAÇ VE KAPSAM

Kadınlar şiddete maruz kaldıklarında öncelikle acil servislere, daha sonra uyku bozuklukları, panik ve öfke patlamaları gibi nedenlerle psikiyatri polikliniklerine başvurmaktadır. Bu duruma rağmen sağlık personeli, hekimler ve emniyet görevlileri gibi meslekler bilgi ve eğitim eksikliği, toplumsal yanlış inançlar ve tutumlar nedeniyle birçok vakayı gözden kaçırmaktadırlar. Bu doğrultuda mezuniyet öncesi sağlık personeli eğitiminde bu konu mutlaka yer almalıdır. Sağlık personeli her olguya uygun yöntemlerle yaklaşabilmektedir (Cohn ve ark., 2002).

Bu düşünceden hareketle; bu çalışmada mezuniyetleri sonrasında şiddete maruz kalmış kadınlarla sıklıkla karşılaşacak olan tıp öğrencilerinin evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları incelenecektir. Çalışma kadına yönelik şiddetin fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik olmak üzere dört boyutunu da belirlemeye yönelik planlanmıştır. Amaç kadına yönelik aile içi şiddetin fiziksel şiddetle sınırlı kalmadığını, bunun yanında duygusal, cinsel ve ekonomik boyutlarının da olduğu gerçeğine değinebilmek ve gösterebilmektir.

Yaygın bir sorun olan aile içinde kadına yönelik şiddete ilişkin toplumsal tutumların belirlenmesi, kadına yönelik şiddetin nedenlerini anlayabilmek ve bu nedenlere ilişkin çözüm yollarını üretebilmek için önemlidir.

2.1. Şiddet

19. yy'a kadar tek başına ele alınan bir kavram olmayan şiddetin sosyal bilimler tarafından çeşitli boyutlarıyla ele alınması yeni bir olaydır (Yıldırım, 1998). Şiddet, bireyin bedensel ve ruhsal açıdan zarar görmesine yaralanmasına ve sakat kalmasına neden olan bireysel ve toplu hareketlerin tamamıdır (Aktaş, 2006).

Dünya Sağlık Örgütü şiddeti, "fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması durumu olarak tanımlamaktadır (Kandemir, 2007).

Türü ya da nedeni ne olursa olsun, şiddetin temelinde bir güç dengesizliği yer almaktadır. Şiddet, güçlünün güçsüz üzerinde egemenlik kurma, isteklerini kabul ettirme baskısı üzerine kurulu, dengelerin bozulduğu, yaşamın tehdit edildiği bir davranış türü olarak, toplum sağlığını olumsuz etkilemektedir (Altun, 2006).

Bireyler, fiziksel saldırganlığın kabul gören bir davranış biçimi olabileceğini, öncelikle aile üyeleriyle yaşadıkları deneyimler aracılığıyla öğrenirler. Daha sonraki yaşamlarında öğrendikleri bu saldırgan davranış ve tutumları, kendi özel ilişkilerinde de sürdürme eğilimi geliştirebilirler (Çetiner, 2006). Şiddeti genelde algılandığı gibi yalnızca “fiziksel zarar” ile açıklamak yeterli değildir. Ruhsal anlamda da bireyde ya da toplumsal boyutta olumsuz kalıcı etkileri olabilmektedir.(Atman, 2003).

Şiddetin en yaygın görülen biçimi erkeğin kadına ve çocuğa karşı uyguladığı aile içi şiddettir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 yılında yayınladığı raporunda şiddetin en fazla aile ortamında ve kadına yönelik olduğu bildirilmektedir (Krug ve ark., 2002).

2.2. Aile İçi Şiddet

Aile içi şiddet çok geniş anlamda; aile üyelerinden biri tarafından aynı aileden bir diğer üyenin yaşamsal bütünlüğünü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan, kişiliğine ya da kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem veya ihmaldir (Çiftçi, 2007). Müdahale edilmediğinde büyük oranda yineleyen bir davranıştır. Ve ilişki sürdükçe tırmanış gösterir. Aile içi şiddeti, diğer şiddetlerden ayıran önemli özelliklerinden birisi, aile içi şiddette devamlılık eğiliminin çok yüksek olmasıdır (Gültekin ve ark., 2004). Aile içi şiddet kuşaktan kuşağa geçer ve yalnızca şiddet gören kişiyi değil aynı zamanda şiddete tanık olan kişilerin psikolojik durumlarını özellikle çocukların psikososyal gelişimini etkiler (Direk, 2007). Kuşaktan kuşağa aktarılan, her zaman basitçe şiddetin kendisi değil, bu durumun yarattığı olumsuz duygusal süreçtir. İçselleştirilen öfke, korku ve çökkünlük duyguları, kişinin tutum ve davranışlarını yaşam boyu etkileyebilmektedir. Şiddet ve ihmal sonucu oluşan iç ruhsal yapı, çoğu kez yine çeşitli biçimleriyle şiddeti doğuran bir saldırganlık kaynağı yaratmaktadır (Vahip, 2002).

Aile içi şiddet, fiziksel, duygusal, psikolojik, cinsel ya da ekonomik olabilmekte ve ailenin tüm bireylerine yönelik gerçekleşebilmektedir (Deborah, 2000, Riggs ve ark., 2000, Nicolson ve Wilson, 2004, Dobash ve Dobash, 1992).

Ancak araştırmalar, aile içi şiddete maruz kalanların büyük bir kısmının (%91-95'i) kadınlar, çocuklar ve yaşlılar gibi içinde bulunulan gelişim dönemi ya da toplumsal statü yönünden hassas ve güçsüz olduğu kabul edilen aile bireyleri olduğunu belirtmektedir. Genellikle, aile içinde şiddet uygulayanların çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır (Altun, 2006). Şiddetin en fazla aile ortamında ve kadına yönelik olduğu, dünyada her üç kadından birinin hayatındaki erkekler tarafından fiziksel ya da cinsel yönden şiddete uğradığı ya da başka şekilde istismar edildiği rapor edilmiştir (Krug ve ark., 2002).

Kayıtlara yeterince geçmemekle birlikte, kadınlara yönelik şiddet olaylarına pek çok ülkede sıklıkla rastlanmaktadır. Kız bebeklerin öldürülmesi, aile içi şiddet, dul kadınların kurban edilmesi ya da sürgün edilmesi, gebe kadına yönelik şiddet, ırza geçme bunlara örnektir (Atman, 2003). Kadın ve kız çocuğu ticareti ve kadınlara yönelik toplu tecavüz gibi cinsel saldırıların geçmişi çok eskilere uzanmaktadır. Birleşmiş Milletler verilerine göre her yıl iki milyon kadın ve kız çocuğunun ticareti yapılmaktadır. Bosna, Kamboçya, Liberya, Peru, Somali ve Uganda'da savaş esnasında yaşanan toplu tecavüz vakaları bilinmektedir. Örneğin sadece Bosna savaşı sırasında en az yirmi bin Müslüman kadının; 1994 Ruanda soykırımında ise beş yüz bin kadının tecavüze uğradığı tahmin edilmektedir. Sierra Leone' de kendilerine anket uygulanan yerinden edilmiş ailelerinin de %94'ü tecavüz, işkence ve cinsel kölelik de dâhil olmak üzere, cinsel saldırılara maruz kaldıklarını bildirmişlerdir (http://multeci.net/multeci_kadinlar2.html).

2.3. Kadına Yönelik Şiddet

"Kadınlara yönelik şiddet" terimi, kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türden şiddet anlamına gelmektedir (Ka-der, 2003).

Birleşmiş Milletler kadına karşı şiddeti diğer şiddet türlerinden ayırt etmek için şu şekilde tanımlamıştır. Kadınlara fiziksel, cinsel ve psikolojik zarar ve acı vermeyle sonuçlanan veya sonuçlanma olasılığı bulunan, cinsiyet temelli olarak oluşan her hangi bir eylemdir (Direk, 2007).

Birçok toplumda kadına şiddet uygulanması kabul edilir bir davranış olarak algılanmakta ve evliliğin sıradan bir özelliği olarak görülmektedir. Şiddete uğrayan kadınlar için güvenilir ciddi destek sistemlerinin olmaması ve aile şiddete yönelik yasal düzenlemelerde yetersizliklerin olması şiddetin artmasına katkıda bulunmaktadır (Güler ve ark, 2005).

Ancak Dünya'nın ve Türkiye'nin geldiği konuma bakıldığında kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesi için hazırlanan ve sürdürülen ulusal ve uluslararası politikalar ile ilgili çeşitlilik ve zenginlik dikkat çekmektedir. Kadına yönelik şiddetin yaygınlığı, risk faktörleri, nedenleri ve sonuçlarını derinlemesine araştıran araştırmalar sürdürülmektedir. Ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarındaki bazı sorunların kadına nasıl şiddet olarak yansıdığı gösterilmektedir. Şiddetin önlenmesinde ve şiddetle baş etmede toplumsal ve bireysel düzeyde bilgilendirme ve sorumluluk kazandırma çalışmaları devam etmektedir (Salaçin ve ark., 2009).

2.4. Kadına Yönelik Şiddet Türleri

2.4.1. Fiziksel Şiddet:

Başka bir insanı kontrol etmek için kullanılan fiziksel saldırı ve tehditlerdir. Tokat atmak, tekmelemek, yumruklamak, hırpalamak, kolunu bükme, boğazını sıkma, bağlamak, saçını çekme, kesici veya vurucu aletlerle yaralamak, kezzap veya kaynar suyla yakma, vücudunda sigara söndürme, ellerini ayaklarını ezmek, sakat bırakma, işkence yapma, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakma, sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olarak bedensel zarar görmesine neden olmak gibi eylemler fiziksel şiddettir (Korkut-Owen ve Owen, 2008).

Fiziksel şiddete maruz kalmış kadınlar, kaza, savaş, gibi şiddetli fiziksel travma yaşamış kişilerde görülen kronik endişe, tehlikeye karşı aşırı duyarlılık, kendini sürekli

tehdit altında hissetmek, sık görülen kabuslar, insan içine çıkamama, içine kapanma, duygusal tutukluluk gibi belirtilerin benzerini yaşarlar. Genelde belirgin dış etkenlerden dolayı oluşan bu belirtilere, kadın farkında olmadan içsel nedenlerde ekler. Bu tür bir muameleye neden olduğunu düşünmesinden ve bunlara karşı koyamamasından dolayı, derin bir utanç ve kendini suçlama duyguları kadının yaşadıklarına eşlik eder (Navaro, 1999).

2.4.2. Psikolojik Şiddet:

Bağırarak, korkutmak, küfür etmek, tehdit etmek, hakaret etmek, ailesiyle akrabalarıyla görüştürmemek, eve kapatmak, küçük düşürmek, çocuklarından uzaklaştırmak, kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak, başka kadınlarla kıyaslamak, kadının nasıl giyineceği, nereye gideceği, kimlerle görüşeceği konusunda baskı yapmak, kadının kendini geliştirmesine engel olmak gibi eylemler psikolojik şiddettir (Korkut-Owen ve Owen, 2008).

Kadınların özgüvenini yok etmeyi amaçlayan sözel şiddet genelde psikolojik şiddetle iç içe yaşanmaktadır. Şiddet uygulayan erkekler, kadınlar için hayati önem taşıdığını sezdikleri nesne ve kişilere zarar vermekle onları kadından uzaklaştırmakla tehdit etmektedirler. Psikolojik şiddette kullanılan tehdit unsuru genelde çocuklar olmaktadır. Erkek çocuğu kadının şiddet ilişkisi içinde kalmasını sağlamak için kullanabilmektedirler (Mor çatı, 1998).

2.4.3. Cinsel Şiddet:

Evli olduğu kişi bile olsa kadını istemediği yerde, istemediği zamanda ve istemediği biçimlerde cinsel ilişkiye zorlamak (tecavüz), başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, çocuk doğurmaya veya doğurmamaya, kürtaja, enseste (akrabalar arası cinsel taciz ve tecavüz) fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, telefonla-mektupla ya da sözlü olarak cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlarda bulunmak gibi eylemler cinsel şiddettir (Korkut-Owen ve Owen, 2008). Tecavüz sadece dışarıda değil evlilik içerisinde de görülebilen bir olgudur. Bazı erkekler hem eşleri hem başka kadınlara tecavüz edebildikleri halde, bir kısım erkekler eşleri dışında hiçbir kadına tecavüz etmemiştir. Kadınlar evlilik içerisinde de tecavüze maruz kalmaktadırlar (Mutlu, 2006).

2.4.4. Ekonomik Şiddet:

Para vermemek veya kısıtlı para vermek, ailenin tasarrufları, gelir ve giderleri konusunda bilgi vermemek kadının mallarını ve diğer gelirlerini elinden almak, çalışmasına izin vermemek, istemediği işte zorla çalıştırmak, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek kısıtlamalar getirmek, aileyi ilgilendiren ekonomik konularda kadının fikrini almadan tek başına karar vermek gibi eylemler ekonomik şiddettir (Korkut-Owen ve Owen, 2008).

2.5. Dünya’da ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu

A.B.D de aile içi şiddet çok önemli bir problem teşkil etmektedir. 1996’da alınan suç istatistiklerinde 840.000 kadının kocası, erkek arkadaşı, eski kocası ya da eski erkek arkadaşı tarafından şiddete maruz kaldığı görülmüştür (Riggs ve ark., 1998). A.B.D. Ulusal Kadına Yönelik Şiddet Araştırmasına göre araştırmaya katılan 8000 kadından %52’si çocukluğunda bir yetişkinin fiziksel saldırısına uğramıştır, %2’si ise son 12 ay içerisinde fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Bu araştırmaya göre ABD’de her yıl 1,9 milyon kadın şiddetle karşılaşmaktadır (Tjaden ve Thoennes, 1998).

Dünya Sağlık Örgütü, tüm dünya nüfusunu temel alan 48 çalışmanın verilerine göre, kadınların eşleri ya da partnerleri tarafından şiddete uğrama oranını %10–69 arasında bildirmiştir. (Krug ve ark., 2002). Dünya Sağlık Örgütü (WHO)’nün 2002 yılı raporlarında belirtilen tahminlere göre tüm dünyada üç kadından biri yaşamlarının bir döneminde dövülmekte, cinsel ilişkiye zorlanmakta ve diğer yollarla taciz edilmektedir. Tacizi yapan kişi genellikle kendi ailesinden biridir ya da tanıdığı birisidir (Akçer, 2006). Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalarda kadınların 1/3’ü ile 2/3’ünün eşi tarafından şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (Heisse, 1993).

Olavarrieta ve ark.’nın 2000- 2003 yıllarında Mexico City’de 1314 hamile kadın üzerinde yaptıkları çalışmada, katılımcıların %25’i cinsel ve fiziksel şiddeti uzun yıllardır yaşadıklarını, %11,1’i şiddeti halen yaşadığını ve %7,6’sı hamileliği boyunca yaşadığını bildirmişlerdir. Kadınların %71’i hamilelikleri sırasında şiddetin arttığını bildirmişleridir.

Ülkemize baktığımızda da durum benzerlik göstermektedir. Altınay ve Arat'ın (2007) yaklaşık 10 ilde yaptıkları kapsamlı araştırmalarının Türkiye örneğinde görüşülen 1520 kadından %35'i en az bir kez eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Kadınlardan %14'ü eşleri tarafından en az bir kez istemedikleri zaman cinsel ilişkiye zorlandıklarını ifade etmişler, yine %36 sı gelir getiren bir iş yapmak, çalışmak ister misiniz?" sorusuna evet cevabını vermişlerdir.

Denizli il merkez Gözler Sağlık ocağında toplam 407 evli kadınla yapılan bir araştırmada kadınların %47,2'sinin aile içinde çeşitli sebeplerle fiziksel şiddet gördüğü belirtilmiştir (Altun, 2006).

Akçer'in (2006) Diyarbakır İlinde 75 kadınla basit ve katılımsız gözlem tekniği kullanarak yaptığı tez çalışmasında kadınların tek yönlü değil çok yönlü aile içi şiddete yani fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır. Bu döngü küçük yaşlardan beri başlamakta ve tüm hayatları boyunca devam etmektedir.

PIAR araştırma grubunun 1992 yılında Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü için 20 ilden 20 yaş ve üzerinde 1181 kadınla yaptığı kamuoyu araştırmasına göre Türkiye'de kadınların %22'si eşlerinden fiziksel şiddet görmektedir. Eşlerinden fiziksel şiddet gören kadınların %45'i bu durum karşısında hiç bir şey yapmamakta; şiddete uğrayan kadınların yaklaşık ¼'ü ise kendisini savunarak dayaa engel olmaya çalışmaktadır (PIAR-Gallup 1992).

2005–2006 yılında belediyelere bağlı toplam iki kadın sığınma evinde 65 kadınla gerçekleştirilen çalışmada, kadınların yaşadıkları şiddet türleri incelendiğinde birden fazla şiddet türünü yaşadıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Oranlarına göre yaşadıkları şiddet türlerinin dağılımları incelendiğinde; %87,7 sözel, %83,1 fiziksel, %80 duygusal, %60 cinsel ve %50 oranında da ekonomik şiddet olduğu görülmüştür (Çiftçi, 2007).

Aile Araştırma Kurumunun 18 ilde 6480 kişiyle görüşülerek yaptığı başka bir çalışmada ise; kadınların %71,9'unun "az", %25,9'unu "fazla" düzeyde şiddete maruz kaldığı bulunmuştur (Dişsiz, 2008).

Bir araştırmaya göre; araştırma kapsamına giren şiddet sonucu ölen 40 kadından 34'  evde ölmüş, 20' si asılmış ya da zehirlenmiş, 20'sinde ldrldklerine dair kesin belirtiler görülmüş ve 10'u da ölmeden önce aile içi şiddete maruz kalmıştır (Korkut-Owen ve Owen, 2008).

Konya'da bir sağlık ocağında yapılan çalışmada 405 kadına anket uygulanarak aile içi şiddete maruz kalma durumları sorulmuş ve 84 kadının hayatları boyunca en az bir kez şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir (ivi ve ark., 2008). Yine 1995'te yapılan bir araştırma Ankara'da gecekonduda yasayan kadınların %97'sinin kocasının saldırısına maruz kaldığını göstermiştir (http://www.ihop.org.tr/dosya/YE/ye_raportr.doc).

İlkkaracan (2003), Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bölgeyi temsil edecek nitelikte 446 kişiden oluşan bir örneklem grubu ile yüz yüze görüşme ile gerçekleştirdiği alan araştırmasında; kadınların %76,7'sinin eşlerinin sözel şiddetine, %56,6'sının eslerinin psikolojik şiddetine, %57,9'unun ise eslerinin fiziksel şiddetine maruz kalmış olduklarını belirlemiştir.

Mor çatıya başvuran her 100 kadından 83' fiziksel şiddet yaşamakta, 42'si ölümlle ve sokağa atılmakla tehdit edilmekte, 54' evliliğinin daha ilk günlerinde şiddetle karşı karşıya gelmekte, 51'i ise acil olarak sığınakta kalma talebi bulunmaktadır (Mor atı, 1998).

2.6. Kadına Yönelik şiddetin Nedenleri ve Risk Faktörleri

Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 2008 yılında "Kadına Yönelik Aile İçi şiddetle Mücadele Projesi" kapsamında şiddete maruz kalan ya da risk altındaki kadınlara sunulan hizmetlerin güçlendirilmesi ve hizmet sunan kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan meslek gruplarına hizmet içi eğitim paketleri hazırlanmıştır. Bu kapsamda tüm meslek grupları için Aile içi şiddetle Mücadele El Kitabı başlığı altında toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik aile içi şiddet ve yasal düzenlemeler, şiddete maruz kalan kadınlara sunulan hizmetler ve şiddete maruz kalan ve uygulayanlarla iletişim ve görüşme konularının yer aldığı bir eğitim paketi ile şiddete maruz kalanlara hizmet sunanların kendi meslek gruplarına yönelik mesleki sorumluluklarını içeren eğitim

dokümanları hazırlanmıştır. Bu çalışmada Korkut-Owen ve Owen (2008) kadına yönelik aile içi şiddetin ortaya çıkışını etkileyen etmenleri bireysel etmenler, ilişki etmenleri, yakın çevreye ait etmenler ve toplumsal etmenler olmak üzere 4 grupta açıklamaktadırlar.

Bireysel etmenler: Eşlerin erken yaşta evlenmeleri, depresyon gibi psikiyatrik sorunlar ve kişilik bozuklukları, düşük gelire sahip olma, çocukken şiddete maruz kalma veya tanık olma.

İlişki etmenleri: Evlilikte çatışma yaşama ve ilişki problemlerini çözememe, ailede erkek hakimiyetinin baskın olması, ailenin koruma ve destekleme işlevlerini yerine getirememesi.

Şiddet uygulayan çoğu eş, aile birliğinin ilk dönemlerinde şiddet gösterme eğilimi göstermez. Ne zaman arada derin ruhsal bağlar kurulmaya başlar, işte o zaman şiddet eğilimleri kendini gösterir. Şiddeti uygulayan kişiler, uyguladıkları bu şiddet karşısında elde edecekleri kazancın, şiddetin maliyetinden daha fazla olduğunu düşünürlerse, şiddeti uygulamaya devam ederler (Yetim ve Şahin, 2008).

Yakın çevreye ilişkin etmenler: Yakın çevrenin şiddeti olağan algılayarak desteklemesi. Şiddeti yaşayan kadının yaşadığı şiddet nedeniyle suçlanması ya da şiddetin nedeninin şiddeti uygulayan erkek yerine kadında aranması, toplumdaki kadın-erkek arasındaki güç dengesizliğinden kaynaklanır ve toplumda ki statükoyu koruyucu bir işlev görür (İlkkaracan ve ark., 1996).

Toplumsal etmenler: Geleneksel, toplumsal cinsiyet normları, şiddeti destekleyen sosyal normlar. İlkkaracan ve arkadaşları (1996) kadına yönelik şiddetin kültürel dayanaklarını; var olan cinsiyetçi düzenin doğal olarak algılanması, kadının bir nesneye indirgenmesi, şiddete boyun eğmenin toplumsal yapı ve kültür tarafından desteklenmesi, fiziksel güç ve zor kullanmanın hoş görüyle karşılanması olarak belirtmişlerdir.

Şiddeti doğuran nedenler çoklu ve karmaşık bir yapı sergilemektedir (Deborah, 2000). Şiddet uygulama, öğrenilebilen bir davranıştır. En önemli öğrenme kaynağı ise, şiddeti uygulayan kişinin kendi ailesidir. Çocukluk ve gençlik dönemlerinde, aile içi şiddetin uygulandığı bir ortamda yetişenlerin, şiddet gösterme eğilimine sahip oldukları

gösterilmiştir. Ayrıca şiddetin, toplum tarafından paylaşılan bir değer yargısı olarak kabul edilmesi ve kuşaktan kuşağa aktarılması da sosyal bir neden olarak kabul edilmektedir. Toplumların sahip oldukları iletişim becerilerinin yetersizliği, duygu ve düşüncelerin kışkırtıcı biçimlerde ifade edilmesi alışkanlığı, bilinçsizce yapılan suçlamalar, hatalı namus ve ahlak anlayışları da şiddetin sosyal nedenleri arasında sayılabilir (Uçan Süpürge).

Özmen'e (2004) göre kadının aile içindeki konumu, erkek merkezli ya da erkeğe göre tanımlanmaktadır. Kadın kendine sunulan "iyi eş", "iyi anne", "iyi ev hanımı" vb. kimlikleri çocukluğundan beri yaşadığı sosyalleşme sürecinin sonucu olarak baştan kabullenmektedir. Kadının, kabullenmek zorunda kaldığı kimliklere uymayan tutum ve davranışlarını, erkek doğrudan kendi egemenliğine yöneltmiş bir tehdit olarak algılamakta ve aile içinde şiddete yönelmektedir.

Konya'da şiddete uğrayanların gözüyle şiddet uygulayanların sosyo-demografik ve kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada aile içi şiddeti birçok faktörün etkilediği saptanmıştır. Erkek cinsiyet, düşük eğitim seviyesi, saldırgan ve kıskanç kişilik yapısı, sigara kullanımı gibi alışkanlıkların olması ve psikiyatrik hastalık öyküsü şiddetin ortaya çıkmasında etkili faktörlerdir (Çivi ve ark., 2008).

Altınay ve Arat (2007) araştırmalarında katılımcı kadınlara yaşadıkları şiddetin nedenlerini öğrenmek için 'Aile içinde şiddet daha çok erkeklerin kadınlara şiddet uygulaması, erkeklerin kadınları dövmesi şeklinde yaşanıyor. Sizce neden erkekler eşlerine şiddet uyguluyorlar, onları dövüyorlar?' şeklinde açık uçlu olarak sordukları sorunun cevabı olarak itaatsizlik (%13), ekonomik sorunlar (%14), geçimsizlik (%6), psikolojik sorunlar (%9) belirtilmiş, ancak bir bölümde de 'güçsüzlüklerinden, acizliklerinden' dövdükleri (%13), kendilerini daha üstün gördükleri için şiddet uyguladıkları (%10) gibi tespitlerde bulunulmuştur.

1995' te İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya ve Eskişehir'de bulunan SHÇEK'e bağlı 6 kadın misafirhanesi ile Kadın Dayanışma Vakfına bağlı hizmet veren Kadın Sığınağında kalan 112 kadınla yüz yüze görüşme tekniğiyle yapılan çalışmada ev kadını, çalışmayan, daha az eğitilmiş ve çok çocuklu kadınların daha ağır derecede şiddete uğradığı belirlenmiştir. Ayrıca şiddete uğrayan kadınların çoğunluğunun annesinin de şiddet gördüğü, bunun yanı sıra kadının daha çocukluğundan şiddetle tanışmış olduğu

gözlenmiştir (Yıldırım, 1998).

Aile içinde şiddete maruz kalan kadınlara hizmet götüren ya da götürecektir olan kişilerin aile içi şiddeti arttırabilecek risk faktörlerinin farkında olmaları gerekmektedir. Çünkü ancak risk faktörleri bilindiğinde önleyici çalışmalara ve uygun müdahalelere başlanabilmektedir. Bazı kadınlar çok daha fazla risk altındadırlar.

Smith'e (2008) göre engelli kadınlar diğer kadınlara kıyasla şiddetin her türüne çok daha fazla maruz kalmaktadırlar. Araştırma sonucuna göre genç olmak, engelli olmak, işsizlik ve kadın olmak şiddete uğrama olasılığını arttırmaktadır.

Kendi annesi babası tarafından dövülmüş kadınlar diğer kadınlara kıyasla yaşam boyu eşlerinden fiziksel şiddet görme açısından iki kat daha fazla risk taşımaktadır (Altınay ve Arat, 2007).

Çivi ve arkadaşları (2008) yaptıkları araştırma sonucunda ekonomik durumun, eşlerin ve annelerin eğitim düzeyinin düşük olmasının ve çocuk sayısının fazlalığının şiddete maruz kalan kadınlarda risk faktörleri olarak bulmuşlardır.

Çok farklı bölgelerde gerçekleştirilen araştırmalar, ailede kadına yönelik fiziksel şiddetin tüm sosyoekonomik gruplarda görüldüğünü, ancak yoksul kadınların bu şiddete daha fazla maruz kaldığını göstermektedir (Riggs ve ark., 2000, Johnson ve Ferraro, 2000, Bostock ve ark., 2009).

Yapılan araştırmalarda eğitim düzeyinin düşüklüğünün, kadının kocasının fiziksel şiddetine maruz kalma riskini arttırdığı bulunmuştur (Altun, 2006, ,İşiloğlu, 2006, Shuler ve Islam, 2007).

Yine araştırmacılar bazı erkeklerin alkol ve uyuşturucu maddelerin etkisiyle şiddete daha meyilli olduklarını vurgulamışlardır (Nicolson ve Wilson, 2004).

Ayrıca kadınların aileye kocalarından daha çok gelir getirmesi, dayak riskini en az iki misli arttırmakta, bu durumda olan her üç kadından ikisi fiziksel şiddete maruz kalmaktadır (Altınay ve Arat, 2007).

2.7.Şiddetin Kadın Ruh Sağlığı Üzerine Etkileri

DSÖ 2002 Raporunda “Kadına Yönelik Şiddet”i bir sağlık sorunu olarak tanımlamıştır. Kadınların aile içi şiddet nedeniyle yaşadıkları bir dizi fiziksel ve psikolojik sağlık sorunları vardır. (Clements ve Sawhney, 2000).

Şiddete maruz kalan kadınlarda fiziksel yaralanmalar, bilinç kaybı, depresyon, (Kandemir, 2007, Scott ve Babcock, 2009) anksiyete, TSSB, (Riggs ve ark., 2000, Taft ve ark, 2009) cinsel sorunlar (Yüksel, 2007), kabus görme, suçluluk duyguları, utanç, güvensizlik (Beser ve Prier, 2005), uykusuzluk, ilaç ve alkol kullanımı, intihar girişimleri, sosyal izolasyon, komplike baş ağrıları gibi bozuklukların yüksek oranda görüldüğü ve bu bireylerin benlik saygısının daha düşük olduğu bildirilmektedir (Güler ve ark, 2005). Hastaneye başvuran veya çevresine yakınmada bulunan şiddet mağdurları, yorgunluk, kronik ağrılar (baş, göğüs, karın, aybaşı düzensizlikleri), uyku bozukluğu (kâbuslar), sersemlik, sindirim sistemi bozuklukları ve nefes darlığı gibi rahatsızlıklardan yakınırılar (Ka-der, 2003).

Şiddete maruz kalan kadınlarda sıklıkla suçluluk duyguları ortaya çıkar. Kadının kendisine olan sevgisi ve saygısı iki yönlü zedelenir. Bir yandan yaşamındaki temel ilişkisini düzenlemeyi başaramadığı duygusu öte yandan sevdiği ya da sevmeye çalıştığı kocasının gösterdiği şiddete karşı iç dünyasında ortaya çıkan saldırganca dürtüleri, deyim yerindeyse “kendine yakıştıramaz” ve hem özgüveni hem de özsaygısı zedelenir (Direk, 2007).

Şiddet gören kadınlarda TSSB Belirtileri (aşırı uyarılmışlık, kaçınma, kabuslar...) görülme oranı %70’dir (Riggs ve ark, 2000). Şiddete maruz kalan kadınlarda ömür boyu TSSB görülme riski, diğer kadınlara oranla % 10–14 daha fazladır (Yoshihama ve Horrocks, 2003).

Bay ve ark.’nın (2004) yaptığı çalışmada şiddeti sürekli yaşayan kadınlarda, yani evlilerde TSSB ve diğer belirtilerin daha yoğun olduğu saptanmıştır. Süreğen şiddet bir anlamda travmatik stres belirtilerinin de süreğenleşmesine yol açmaktadır. Şiddet ne kadar

uzun sürer ve ne kadar şiddetli olursa travma sonrası stres de o kadar yoğun olmaktadır.

Şiddete uğrayan kadınlar sıklıkla kaygı içindedirler ve her an kötü bir şey olacak beklentisi vardır. Bu nedenle uyuyamaz ve rahatlayamazlar, uykuya daldıklarında şiddet kabusları ile uyanırlar. Bu kronik stres ve anksiyete bazı somatik rahatsızlıklara da yol açar (Altun, 2006).

Aile içi şiddet gören kadınlarda depresyon sıklıkla karşılaştığımız bir problemdir. Şiddet gören kadınların %50 sinden fazlasına majör depresyon tanısı konduğu bilinmektedir (Johnson ve Ferraro, 2000). Çeşitli çalışmalara göre aile içi şiddet yasayan kadınlarda depresyonun, örselenmemiş kadınlara göre 4-5 kat daha fazla olduğu bildirilmektedir (Çetiner, 2006).

Akyüz'ün (2002) bir psikiyatri kliniğine başvuran evli kadın hastalarda yaptığı çalışmada en sık olarak anksiyete bozukluğu (%30,7) ve depresif bozukluk (%27,8) tanılarıyla karşılaşmıştır. Depresyon ile cinsel şiddet arasında ve anksiyete bozukluğu ile duygusal ve ekonomik şiddet arasında anlamlı ilişki saptarken, somatik yakınmaların birçok şiddet türü ile ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Aile içi şiddet olgularının en sık olarak somatik belirtiler ile başvurdukları, bunu anksiyete, depresyon ve cinsel belirtilerin izlediği görülmektedir (Doğanavşargil ve Sertöz, 2007).

Turan ve ark.'nın (2000) kadınlarda ruhsal hastalığın ortaya çıkışı ve şiddete maruz kalma arasındaki niteliksel ilişkiyi incelediği araştırmalarında kadının geçirdiği ruhsal hastalıkla birlikte hafif ve ağır kişisel hakarete oransal olarak artış gözlenirken, aşağılanma ve defalarca dövülmede azalmalar tespit etmişlerdir. Ancak bu artış ve azalmalar anlamlı düzeyde bulunmamıştır.

Aile içi şiddet yalnızca şiddeti doğrudan yaşayan kadınlar üzerinde olumsuz etkiler bırakmakla kalmamakta, şiddet ortamı içinde büyüyen çocuklarda da fiziksel ve psikolojik problemlere yol açmaktadır. Çocuklarda ciddi sağlık sorunlarının yanında madde kullanımı intihar girişimleri, yasadışı davranışlara yönelme, okul devamsızlığı ve eğitim hayatını yarıda bırakma gibi eğilimlerin yüksek oranlarda görüldüğü belirtilmiştir (İlkkaracan ve ark., 1996).

2.8. Tutum ve Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumlar

Tutum bir bireye atfedilen onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir. Kişi güçlü bir tutuma sahipse ve ortamsal etkiler kişiyi cesaretlendiriyorsa davranış ve tutum arasındaki ilişki güçlüdür ve davranışın ortaya çıkma olasılığı artar. Ancak ortamsal etki kişinin tutumuyla uyuşmuyorsa ya da tutum zayıfsa tutum ve davranış birbirinden daha az etkilenmektedir (Çetin, 2004).

Kalıplaşmış tutumlar (kalıp yargılar) belirli gruplar hakkına sahip olduğumuz bilgilerin bir özetidir. Ancak kalıplaşmış tutumlar, kolay değişebilen sağduyulu tutumlar değildir. Bilişsel öge bakımından eksikleri olan ve bu yüzden kalıp haline gelmiş olumsuz tutumlar, çeşitli propaganda ve duygusal etkilere açıktır. Kalıplaşmış tutumların küçük yaşlarda gelişmeye başladığını, bu gelişmede politik, tarihsel, ekonomik, kültürel çeşitli etkenlerin rol oynadığını, çoğunlukla kalıplaşmış tutumların başkalarından duymayla edinilen bilgilerle oluştuğunu ve gerçek bilgi eksikliğini kapatma ve kişi için gerçeği tanımlama görevini gördüğünü, dolayısıyla çoğu zaman akılcı olmaktan çok duygusal nitelik gösterdiğini ve bu özelliklerin sonucu olarak da kolay değişmeyip zaman içinde oldukça durağan olduğunu söyleyebiliriz (Kağıtçıbaşı, 2000).

Kadın ve erkeklere ilişkin tutumların oluşmasında ise bilişsel kalıp yargılar önemli rol oynamaktadır. Dünyadaki birçok toplumda erkekler daha güçlü benlikleri yansıtan ve istenir kalıp yargılarla (örn., güçlü, kendine güvenli, korkusuz, bağımsız, gerçekçi), kadınlar ise daha zayıf benlikleri yansıtan kalıp yargılarla (örn., bağımlı, pasif, kararsız, duygusal) tanımlanmaktadır (Çıtak, 2008).

Genellikle toplumlarda, kadına yönelik aile içi şiddet için 'hak edilen' ve 'hak edilmeyen' şiddet; 'kabul edilebilir' ve 'kabul edilemez' düzeylere ilişkin ayrımlar ve normlar bulunmaktadır. Bu normlar içinde kocanın karısına şiddet uygulaması hak olarak tanınmakta, tolere edilmekte ve kabul görmektedir (Baykal, 2008).

Ortadoğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde yapılan bir araştırmada evlilik içinde kocasını eleştiren, ona karşı çıkan, onun beklentilerini yerine getirmeyen kadınlara karşı uygulanan fiziksel ve sözel şiddetin haklı olarak algılanmasını etkileyen bazı sosyal psikolojik değişkenler 406 katılımcı öğrenci üzerinde incelenmiştir. Bulgulara göre, düşmanca cinsiyetçi, geleneksel, tutucu ve erkek olmak ile kişinin kendi annesinin şiddete maruz kalması kadına karşı şiddetin kabul edilebilirliğine bir ölçüde daha olumlu bakmaya yol açmaktadır. (Sakallı-Uğurlu, 2002)

Yine Sakallı'nın (2001) üniversite öğrencileri ile yaptığı bir araştırmada; öğrenciler genel olarak bakıldığında kadının aile içinde şiddete maruz kalmasına olumsuz bakmışlardır. Fakat ataerkillik ve düşmanca cinsiyetçilik konusunda olumlu tutumlara sahip olan erkek öğrenciler, evlilik içinde kadına yönelik fiziksel şiddeti daha kabul edilebilir bulmuşlar ve kadını bu şiddete neden olması dolayısıyla suçlamışlardır.

Altınay ve Arat (2007), kapsamlı araştırmalarında ortaya çıkan en önemli bulgulardan birinin her on kadından dokuzunun dayacağı hiçbir durumda haklı görmediğini belirtmeleri olduğunu vurgulamaktadırlar.

Mayda ve Akkuş'un (2003) yaptığı çalışmada kocanın gerekirse eşine vurabileceği görüşünde olan evli kadınların oranı neredeyse yarıya yakındır. Harris ve Cook' a göre (1994) birçok saldırgan kendi şiddet davranışlarını dışsal nedenlere bağlarken, şiddet mağduru kadınlar şiddeti kendi kişilik özelliklerine veya 'içkiliydi, o yüzden bana bunu yaptı' gibi şiddet uygulayana ait durumsal faktörlere atfeder. Şiddete maruz kalan kadının kendini suçlama eğilimi, kendine şiddet uygulayan kişiyi terk edememesi veya şiddet uygulaması için eşini tahrik ediyor olması gibi sosyal tutumlarla desteklenir.

Yine Dünya üzerinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumu inceleyen araştırmalarda sonuçlar büyük oranda benzerlik göstermektedir. A.B.D.'de yapılan bir araştırmada belirli durumlarda kocanın karısını dövebileceğini belirten katılımcıların oranının %24 ile %36 arasında değiştiği görülmüştür (Yoshioka ve ark., 2001)

Yine Rusya'da 510 erkek ve 680 kadından oluşan katılımcılarla yürütülen bir çalışmada 'hangi durumlarda erkeğin eşine şiddet uygulaması kabul edilebilir?' ve 'kadına yönelik şiddet sizce ciddi bir sorun mudur?' şeklinde sorulan sorulara katılımcıların

yarısından az bir kısmı şiddeti ciddi bir sorun olarak görmediklerini belirtmekle birlikte katılımcıların küçük bir bölümü ise şiddeti kabul edilebilir olarak tanımlamışlardır (Stickley ve ark.2008).

Locke ve Richman (1999) yaptıkları araştırmada kadınların erkeklere oranla evlilik içinde kadına yönelik şiddete daha güçlü bir şekilde karşı çıktıklarını belirtmişlerdir. Yine bu bulguyu destekler biçimde Sakallı-Uğurlu ve Ulu (2003) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada erkek katılımcıların evlilik içinde kadına yönelik sözel ve fiziksel şiddete karşı daha toleranslı tutumlara sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Güney Afrika'da yapılan bir çalışmada, ev içi şiddetin kültürel olarak kabul gören bir davranış olduğunu söyleyenlerin oranı %58, bunu kişisel olarak kabul edenlerin oranı ise %34'dür. Bu oranlar bölgeden bölgeye değişmekte ve bazı bölgelerde daha da artmaktadır (Hıdıroğlu ve ark., 2006).

Araştırmaya Yön Veren Sorular

- Geçmiş yaşantılarda şiddete tanıklık veya maruz kalma ne ölçüde yaygındır?
- Geçmiş yaşantılarda aile içi şiddete tanık olma ne ölçüde yaygındır?
- Tanık olunan veya maruz kalınan bu travmatik yaşantılara ilişkin travmatik stres belirti sıklığı nedir?
- Cinsiyetler arası aile içi şiddete tanık olma veya maruz kalmada farklılıklar var mıdır?
- Katılımcıların kadına yönelik şiddetin tüm boyutlarına ilişkin tutumları nasıldır?
- Tutumlar cinsiyet ve sınıf durumuna göre farklılık gösteriyor mu?
- Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar hangi demografik değişkenlere göre farklılık gösteriyor?
- Kadına yönelik fiziksel şiddetin meşru görülme oranı nedir ve meşru görüldüğü durumlar nelerdir?
- Katılımcıların kadının evlilik içinde cinsel ilişkiye zorlanmasına ilişkin tutumları nasıldır?

Hipotezler

“Kocaeli Üniversitesi kız ve erkek tıp öğrencilerinin arasında evlilik içinde kadına yönelik şiddeti kabul ve redle ilgili farklılıklar vardır.”

“Erkek öğrenciler evlilik içinde kadının eşi tarafından cinsel ilişkiye zorlanmasına karşı daha toleranslı tutumlara sahiptirler”

“Kocaeli Üniversitesi tıp öğrencilerinde 1.ve 6. sınıflar arasında evlilikte kadına yönelik şiddeti kabul ve redle ilgili farklılıklar vardır.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmaya Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi 2008–2009 Akademik Yılı 1. ve 6. sınıf Tıp Öğrencileri alınmıştır. 1. ve 6. sınıfa devam eden toplam 300 öğrenci çalışmanın evreni olarak alınmıştır. Araştırma kesitsel bir araştırmadır. Örneklem seçilmemiştir. Öğrencilere Sosyodemografik Bilgi Formu, Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Vinyetler, Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği ve Evlilikte Kadına Yönelik Şiddeti Meşrulaştırıcı İçerikler Ölçeği uygulanmıştır. Anketler 1. sınıf tıp öğrencilerine öğretim görevlileri tarafından derslerinin son 20 dakikasında uygulanmıştır. Uygulama sırasında uygulamanın amacı hakkında öğrencilere bilgi verilmiş, katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı özellikle belirtilmiştir. 6.sınıf tıp öğrencileri öğrenimlerinin son yıllarını 2 aylık rotasyonlar şeklinde uygulamalı olarak sürdürdükleri için, uygulamacı 6.sınıflara birebir buldukları bölümlerde ulaşmaya çalışmıştır. Sonuç olarak evrende yer alan bireylerin evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının belirlenmesi beklenmektedir.

3.1. Gereçler

3.1.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bu formda iki grup soru bulunmaktadır. Bunlardan ilki, öğrencilerin sosyodemografik özellikleri (yaş, cinsiyet, doğum yeri, barınma durumu), öğrencilerin ebeveynlerinin sosyodemografik özellikleri (doğum yeri, yaşadığı yer, medeni durum, öğrenim durumu, toplam aylık gelir) dir. İkinci grup sorular ise; ailede geçmiş psikiyatrik hastalık öyküsünün bulunma durumu, genel öğrenim başarı durumu, aile ilişkileri, herhangi bir şiddete tanık olma veya maruz kalma durumu, aile içinde her hangi bir şiddete tanık olma durumu ve bu son iki soruyla bağlantılı olarak travmatik belirtileri sorgulayan 6 sorudan oluşmaktadır.

3.1.2. Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Vinyetler

Çalışmada 4 vinyet ve vinyetlerle ilgili çeşitli düşünce ve tutumları içeren toplam

36 soruluk bir anket formu kullanılmıştır. Çalışmada Sorgun ve ark.'nın (2004) yapmış olduğu 'Bir Grup Yüksekokul Öğrencisinin Cinsel Şiddete İlişkin Algı ve Tutumları: Cinsel Şiddet ve Etiketleme' çalışmalarında geliştirilen vinyetler örnek olarak kullanılmış, vinyetler ve soru cümleleri fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddete ilişkin tutumu belirlemek amacıyla uyarlanmıştır.

Kullanılan vinyetlerde şiddete uğramış 4 farklı kadının öyküsü yer almaktadır. Öyküler sırasıyla evlilikte eş tarafından uygulanan kadına yönelik psikolojik, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddet konularını içermektedir. Sorular ise genel olarak evlilik içi şiddet öncesi, sonrası ve şiddete uğrayan kişilere yönelik destekle ilgilidir. Cevaplar kategorik olarak "katılıyorum", "biraz katılıyorum", "katılmıyorum", "pek katılmıyorum" şeklinde düzenlenmiştir.

3.1.3. Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeği

Evlilikte kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutumlar ölçeği; Ercan'ın (2009) tez çalışmasında kullanılmak üzere oluşturulmuştur. Bu ölçekte kullanılan maddelerden bir tanesi Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı tarafından yürütülmüş olan "Aile şiddeti: Nedenler ve Sonuçları" adlı çalışmadan (1994), diğer 13 tanesi Sakallı-Uğurlu ve Ulu'nun (2003) evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutuma yönelik çalışmalarında kullanmış oldukları fiziksel şiddete yönelik araçlardan olmak üzere, toplam 14 tanesi daha önce yapılmış ölçeklerden alınmıştır

Bazı maddeler, Glick ve ark. (2002) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan kadına yönelik eş şiddetine ilişkin tutumlar ölçeğinden alınmıştır. Kalan maddeler ise ilgili alandan bir profesör ve 10 yüksek lisans öğrencisi tarafından hazırlanmış olan bir madde havuzundan seçilmiş, toplam 53 maddelik ölçek hazır hale getirilmiştir (Ercan, 2009).

En son Ercan tarafından gerçekleştirilen geçerlik güvenirlik çalışmaları sonucunda örneklem üzerinde çalışmayan bazı maddeler ölçekten çıkarılarak ölçek 22 maddelik son halini almıştır.

Ölçek 7li likert tipi bir ölçek olup, araştırmamız esnasında diğer vinyet

maddeleriyle uyumluluk sağlanması açısından 4'lü likert maddesine indirgenmiştir. Cevaplar kategorik olarak katılıyorum, biraz katılıyorum, katılmıyorum, pek katılmıyorum şeklinde düzenlenmiştir. Değerlendirmede olumsuz tutumlar yüksek puan almaktadır.

3.1.4. Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddeti Meşrulaştırıcı İçerikler Ölçeği

Evlilikte kadına yönelik şiddeti meşrulaştırıcı içerikler ölçeği; temel olarak Sakallı-Uğurlu tarafından aile içi şiddetin bazı sosyodemografik belirleyicileri ve fiziksel eş şiddetini konu alan çalışmada kullanılmış olan Saunders ve ark. (1987) tarafından geliştirilmiş ölçeğin bir adaptasyonu ile yine Sakallı-Uğurlu'nun eklemiş olduğu üç maddeden oluşmaktadır. Eklenen maddeler 'Eğer çalışıyorsa, işi nedeniyle ailesine gerekli özeni göstermezse fiziksel şiddeti hak eder' gibi kadınların çalışmasına yönelik yargılar içermektedirler (Ercan,2009).

Ölçek 7li likert tipi bir ölçek olup, araştırmamız esnasında diğer vinyet maddeleriyle uyumluluk sağlanması açısından 4'lü likert maddesine indirgenmiştir. Cevaplar kategorik olarak "katılıyorum", "biraz katılıyorum", "katılmıyorum", "pek katılmıyorum" şeklinde düzenlenmiştir. Değerlendirmede olumsuz tutumlar yüksek puan almaktadır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel sonuçları yer almaktadır. Katılımcılardan elde edilen veriler SPSS istatistik programı ile tanımlayıcı istatistikler, Mann-Whitney U ve ki-kare hesaplamaları üzerinden değerlendirilmiştir.

Çalışmada Kocaeli Üniversitesi 2008–2009 Akademik yılı 1.ve 6. sınıf öğrencilerinin bilgileri yer almaktadır. Çalışmada ulaşılmak istenen hedef 194 1.sınıf öğrencisi, 106 6.sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 300 kişidir. Öğrencilerin tamamına yakınına ulaşılmış ancak 134 gönüllü öğrenci araştırmaya katılmayı kabul etmiştir. Uygulanan ölçeklerden iki tanesi bilgi yetersizliğinden dolayı değerlendirme dışında tutulmuştur ve değerlendirmede 132 öğrencinin verileri kullanılmıştır.

4.1. Sosyodemografik Özellikler

Tablo 1. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasına katılanların (N= 132) demografik özellikleri

<i>Özellikler</i>	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde(%)</i>
<i>Cinsiyet</i>		
<i>Kadın</i>	57	43,2
<i>Erkek</i>	75	56,8
<i>Doğum Yeri</i>		
<i>Kuzey Anadolu</i>	13	9,8
<i>Orta Anadolu</i>	18	13,6
<i>Batı Anadolu</i>	53	40,2
<i>Güney Anadolu</i>	7	5,3
<i>Doğu Anadolu</i>	34	25,8
<i>Yurtdışı</i>	3	2,3
<i>Cevapsız</i>	4	3,0
<i>Yaşadığı Yer</i>		
<i>Aile yanı</i>	30	22,7
<i>Arkadaş yanı</i>	53	40,2
<i>Yurt</i>	40	30,3
<i>Diğer</i>	9	6,8

Özellikler	Sayı	Yüzde(%)
Sınıf		
1.Sınıf	84	63,6
6.Sınıf	48	36,4
Annenin Doğum Yeri		
Kuzey Anadolu	26	19,7
Orta Anadolu	11	8,3
Batı Anadolu	38	28,8
Güney Anadolu	4	3,0
Doğu Anadolu	44	33,3
Yurtdışı	4	3,0
Cevapsız	5	3,8
Babanın Doğum Yeri		
Kuzey Anadolu	26	19,7
Orta Anadolu	16	12,1
Batı Anadolu	22	16,7
Güney Anadolu	8	6,1
Doğu Anadolu	50	37,9
Yurtdışı	5	3,8
Cevapsız	5	3,8
Anne-babanın medeni durumu		
Evli	120	90,9
Birlikte Yaşıyorlar	6	4,5
Ayrı Yaşıyorlar	1	0,8
Boşanmış	2	1,5
Dul	3	2,3
Anne-babanın yaşadığı yer		
Kuzey	10	7,6
Orta	11	8,6
Batı	79	59,8
Güney	5	3,8
Doğu	22	16,7
Yurtdışı	1	0,8
Cevapsız	4	3,0
Anne Eğitim Düzeyi		
Okur-yazar	9	6,8
İlkokul	38	28,8
Ortaokul	17	12,9
Lise	28	21,2
Yüksekokul	9	6,8
Üniversite	31	23,5

Özellikler	Sayı	Yüzde(%)
<i>Baba Eğitim Düzeyi</i>		
<i>Okuryazar</i>	4	3,0
<i>İlkokul</i>	26	19,7
<i>Ortaokul</i>	15	11,4
<i>Lise</i>	26	19,7
<i>Yüksekokul</i>	13	9,8
<i>Üniversite</i>	48	36,4
<i>Ailenin Toplam Geliri</i>		
<i>500tl ve altı</i>	2	1,5
<i>500-100tl arası</i>	19	14,4
<i>1000 dahil- 2000tl</i>	44	33,3
<i>2000 ve üstü</i>	43	32,6
<i>Cevapsız</i>	24	18,2

Katılımcıların yaşları 17–26 arasında değişmektedir. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin yaş ortalamaları 21,12 (S.S.: 2,42) dir. 1.sınıf öğrencilerin yaş ortalaması 19,54 (S.S.: 1,15), 6.sınıf öğrencilerin yaş ortalamaları ise 24,11 (S.S.: 0,84) dir.

Araştırmaya katılanların cinsiyetleri değerlendirildiğinde ; % 43,2' si (n=57) kadın, % 56,8'i (n=75) erkek olarak saptanmıştır. Araştırmaya katılan tüm öğrenciler bekarıdır.

Katılımcıların doğum yerleri değerlendirildiğinde, %40,2'si (n=53) Batı Anadolu, % 25,8'i (n=34) Doğu Anadolu, % 13,6'sı (n=18) Orta Anadolu bölgesinden oldukları belirlenmiştir. (Şehirler demografik bölge ayrımına göre gruplanmıştır)

Araştırmaya katılanların hangi sınıfta eğitim gördüklerine bakıldığında %63,6'sının (n=84) 1.sınıf, % 36,4'ünün (n=48) ise 6. sınıf olduğu görülmüştür.

Yine araştırmaya katılanların anne-babalarının medeni durumu değerlendirilmiş bunun sonucunda; %90,9'unun (n=120) anne-babasının evli olduğu, % 4,5'inin (n=6) birlikte yaşadığı, % 0,8'inin (n=1) ayrı yaşadıkları, % 1,5'inin (n=2) boşanmış oldukları, % 2,3 'ünün (n=3) de anne veya babasından birisinin vefat ettiği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların ailelerinin toplam geliri sorulduğunda; katılımcıların % 33,3'ü (n=44) 1000–2000 TL arasında, % 32,6'sı (n=43) 2000TL ve üstünde gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 2. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasına katılanların psikososyal iyilik halleri

Özellikler	Sayı	Yüzde
Ailede psikiyatrik hastalık öyküsü		
Var	13	9,8
Yok	119	90,2
Genel Okul Başarı Durumu		
Başarılı	95	72,0
Orta	28	28,0
Son bir aydır kendini nasıl hissediyor		
Çok Kötü	5	3,8
Kötü	27	20,5
Normal	53	40,2
İyi	35	26,5
Çok İyi	11	8,3
Cevapsız	1	0,8
Aile ile ilişki		
Çok Kötü	1	0,8
Kötü	2	1,5
Normal	25	18,9
İyi	62	47,0
Çok İyi	42	31,8
Anne ile ilişki		
Çok Kötü	1	0,8
Normal	23	17,4
İyi	49	37,1
Çok İyi	29	44,7
Baba ile ilişki		
Çok Kötü	2	1,5
Kötü	6	4,5
Normal	23	17,4
İyi	54	40,9
Çok İyi	47	35,6

Araştırmaya katılan katılımcıların %90,2'si (n= 119) ailesinde psikiyatrik bir hastalık öyküsü olmadığını belirtirken, %9,8'i (n=13) psikiyatrik öykünün varlığını belirtmiştir.

Katılımcılara son bir ay içinde kendilerini nasıl hissettikleri sorulmuş; %40,2'si (n=53) normal, %3,8'i (n=5) ise çok kötü hissettiğini belirtmiştir.

Tablo 3. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasına katılanların en az bir şiddet olayına maruz kalma veya tanıklık bilgileri

<i>Özellikler</i>	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Şiddete Maruz Kalma veya tanıklık</i>		
<i>Evet</i>	30	22,7
<i>Hayır</i>	102	77,3
<i>Aile içi şiddete tanıklık</i>		
<i>Evet</i>	24	18,2
<i>Hayır</i>	108	81,8

Araştırmaya katılanların şiddete maruz kalma veya tanık olma durumlarına dair yapılan incelemede; katılımcıların %22,7'si (n=30) evet, % 77,3'ü (n=102) ise hayır cevabını vermiştir.

Yine katılımcıların aile içinde herhangi bir şiddete tanık olup olmadıklarına dair yapılan değerlendirmede, katılımcıların %18,2'si (n=24) evet, % 81,8'i (n=108) hayır cevabını vermiştir.

Tablo 4 Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasına katılanların travmatik stres belirti özellikleri

<i>Özellikler</i>	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Yaşadığınız veya tanık olduğunuz şiddeti hatırlatan düşünceler, duygular, kabuslar, yerler veya kişiler nedeniyle korku veya kaygı yaşadınız mı?</i>		
<i>Evet</i>	8	6,1
<i>Hayır</i>	31	23,5

Özellikler	Sayı	Yüzde
Yaşadığınız veya tanık olduğunuz şiddeti düşünmemek, olayları hatırlatan şeylerden uzak durmak için çaba harcadınız mı? Evet Hayır	13 26	9,8 19,7
Kendinizi sürekli diken üstündeymişçesine veya tetikte hissettiniz mi? Evet Hayır	7 31	5,3 23,5
Yaşadığınız veya tanık olduğunuz şiddetten sonra kendinizi duygusal olarak künt, taşlaşmış, yakın ilişkilerden kopuk, uzak veya ilgisiz hissettiniz mi? Evet Hayır	5 34	3,8 25,8
Bu sorunlar nedeniyle ruhsal bir tedavi veya danışmanlık ihtiyacı hissediyor musunuz? Evet Hayır	6 31	4,5 23,5

Araştırmaya katılan katılımcılardan eğer herhangi bir şiddet olayı yaşadılarsa veya herhangi bir şiddete tanık oldularsa travmatik stres belirti sorularını cevaplamaları istenmiş, bunun sonucunda; katılımcıların %6,1'inin (n=8) yaşadığı veya tanık olduğunu şiddeti hatırlatan düşünceler, duygular, kabuslar, yerler veya kişiler nedeniyle korku veya kaygı yaşadığı, %9,8'inin (n=13) yaşadığı veya tanık olduğu şiddete ilişkin kaçınma belirtisi gösterdiği, % 5,3'ünün (n=7) kendisini diken üstündeymişçesine veya tetikte hissettiği, % 3,8'inin (n=5) yaşadığı veya tanık olduğu şiddetten sonra kendisini duygusal olarak künt, taşlaşmış, yakın ilişkilerden kopuk, uzak veya ilgisiz hissettiğini, % 4,5'inin (n=6) ise bu sorunlar nedeniyle ruhsal bir tedavi veya danışmanlık ihtiyacı duyduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasına katılanların aile içinde şiddete maruz kalma durumlarının psikososyal iyilik halleri üzerine etkileri

	<i>Aile içinde şiddete tanık olanlar (n=24)</i>	<i>Aile içinde şiddete tanık olmayanlar(n=108)</i>	<i>İstatistik değer</i>
	<i>ort</i>	<i>ort</i>	<i>p</i>
<i>Psikososyal iyilik hali</i>	44,90	70,73	0,002

Aile içinde herhangi bir şiddete tanık olma durumuyla psikososyal iyilik hali (son bir aydır kendini nasıl hissettiği, aile ilişkileri, anne ilişkileri, baba ilişkileri) puanlarını Mann-Whitney U testi ile karşılaştırdığımızda şiddete tanık olma ve algılanan olumsuz psikososyal iyilik hali arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0,002). Aile içinde şiddete tanık olan öğrencilerin psikososyal iyilik hali daha olumsuzdur.

Tablo 6. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetlerin şiddete maruz kalma toplam puanları ve travmatik stres belirti toplam puanları açısından Mann-Whitney U ile karşılaştırılması

	<i>Şiddete maruz kalma veya tanık olma durumu toplam puanı</i>		<i>Travmatik stres belirti toplam puanları</i>	
	<i>ort</i>	<i>p</i>	<i>ort</i>	<i>p</i>
<i>Kadın (n=57)</i>	66,10	0,975	38,41	0,491
<i>Erkek (n=75)</i>	65,93		35,36	

Şiddete maruz kalma veya tanık olma toplam puanları ile cinsiyetler karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. (p=0,975)

Yine travmatik stres belirti puanları ile cinsiyetler karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. (p=0,491)

4.2. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Vinyetler ve İlgili Değişkenler

Tablo 7. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetler ve duygusal şiddete ilişkin vinyet (Meryem Olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Bir kadının görevi eşini her yönden mutlu etmektir.(n=131)</i>	K	8	14,0	25	43,9	6	10,6	18	31,6	0,003
	E	25	33,0	25	33,0	15	20,0	9	12,0	
<i>Eğer Meryem cinsel yönden yetersizse aldatılmayı hak etmiştir.(n=132)</i>	K	1	1,8	2	3,5	4	7,0	50	87,7	0,299
	E	4	5,3	6	8,0	9	12,0	56	74,7	
<i>Ahmet davranışlarında haksızdır.(n=132)</i>	K	52	91,2	2	3,5	2	3,5	1	1,8	0,107
	E	57	76,0	10	13,3	3	4,0	5	6,7	
<i>Meryem çocukları için yaşadıklarına katlanmalıdır.(n=132)</i>	K	8	14,0	10	17,5	9	15,8	30	52,6	0,100
	E	9	12,0	22	29,3	19	25,3	25	33,3	
<i>Meryem eşinden boşanmalıdır.(n=132)</i>	K	36	63,2	14	24,6	7	12,3	0	0	0,093
	E	35	46,7	21	28,0	14	18,7	5	6,7	
<i>Evin geçimini sağlayan Ahmet'tir, bu yüzden istediği gibi davranmakta özgürdür.(n=132)</i>	K	0	0	2	3,5	0	0	55	96,5	0,010
	E	4	5,3	1	1,3	9	12,0	61	81,3	
<i>Birçok kadın Meryem'in durumundadır, Meryem'in yaşadıkları normaldir.(n=132)</i>	K	2	3,5	12	21,1	13	22,8	30	52,6	0,742
	E	5	6,7	13	17,3	14	18,7	43	57,3	
<i>Meryem'in bu olaylar sonrası yaşadıkları ruhsal zayıflıktır.(n=130)</i>	K	13	22,8	15	26,3	8	14,0	21	36,8	0,007
	E	31	41,3	22	29,3	11	14,7	9	12,0	

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Bu yaşananlar sonrası Meryem psikiyatrik bir rahatsızlık geliştirmiş olabilir.(n=131)</i>	K	40	70,2	14	24,6	2	3,5	1	1,8	0,268
	E	46	61,3	20	26,7	8	10,7	0	0	

Kadınların %58'i, erkeklerin ise % 66'sı bir kadının görevinin eşini her yönden mutlu etmek olduğu düşüncesine tamamen veya kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Kadının cinsel yetersizliğini her iki cinsiyetteki katılımcılar da çoğunlukla aldatılmak için yeterli görmemektedirler. Bununla birlikte katılımcılar çoğunlukla örnek vakadaki Ahmet'in haksız olduğunu da düşünmemektedirler. Yine Meryem olgusunda katılımcıların çoğunluğu Meryem'in çocukları için yaşadıklarına katlanması gerektiğini ve Meryem'in boşanması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılar Ahmet'in evin geçimini sağladığı için istediğini yapmakta özgür olabileceği görüşüne büyük oranda katılmamışlar ve Meryem'in yaşadıklarını normal olarak görmemişlerdir. Son olarak katılımcılar çoğunlukla Meryem'in yaşadıklarını ruhsal zayıflık olarak görmüş ve yaşadıkları sonrasında Meryem'in ruhsal bir rahatsızlık geliştirmiş olabileceği görüşüne katılmışlardır

Cinsiyetlerin duygusal şiddete ilişkin tutum puanları açısından karşılaştırılması sonucunda; 'Bir kadının görevi eşini her yönden mutlu etmektir.' tutum cümlesine erkeklerin kadınlardan daha fazla oranda ' katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir (p= 0,003).

'Evin geçimini sağlayan Ahmet'tir, bu yüzden istediği gibi davranmakta özgürdür.' tutum cümlesine erkekler kadınlardan daha fazla 'katılıyorum' cevabını vermiş ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.(p= 0,010).

Yine 'Meryem'in bu olaylar sonrası yaşadıkları ruhsal zayıflıktır.' tutum cümlesine erkeklerin daha fazla oranda 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur(p=0,007).

Tablo 8. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetler ve fiziksel şiddete ilişkin vinyet (Hülya Olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Murat suçludur, yargı önünde cezalandırılmalıdır. (n=130)</i>	K	44	71,9	11	24,6	2	3,5	0	0	0,039
	E	39	52,0	21	28,0	7	9,3	6	8,0	
<i>Murat böyle tepki vermekte haklıdır. (n=130)</i>	K	0	0	2	3,5	9	15,8	46	80,7	0,127
	E	2	2,7	9	12,0	14	18,7	48	64,0	
<i>Murat'ı şiddet kullanmaya Hülya tahrik etmiştir. (n=130)</i>	K	0	0	1	1,8	5	8,8	55	89,5	0,002
	E	3	4,0	7	9,3	19	25,3	44	58,7	
<i>Hülya ilk cinsel deneyimini evliliğinde yaşamalıydı. (n=128)</i>	K	22	38,6	11	19,3	7	12,3	16	21,8	0,050
	E	44	58,7	7	9,3	10	13,3	11	14,7	
<i>Hülya polise başvurmalıydı. (n=129)</i>	K	33	57,9	17	29,8	5	8,8	2	3,5	0,231
	E	40	53,3	14	18,7	11	14,7	7	9,3	
<i>Hülya dürüst davranmıştır, yaşananlarda suçu yoktur. (n=130)</i>	K	38	66,7	14	24,6	4	7,0	1	1,8	0,089
	E	36	48	19	25,3	12	16,0	6	8,0	
<i>Hülya namusunu koruyamamıştır. (n=128)</i>	K	9	15,8	9	15,8	6	10,5	32	56,1	0,060
	E	21	28,0	12	16,0	14	18,7	25	33,3	
<i>Hülya'nın yaşadığı şiddet sonrası yaşadıkları, ruhsal zayıflıktır. (n=128)</i>	K	17	29,8	14	24,6	8	14	17	29,8	0,154
	E	33	44,0	14	18,7	13	17,3	12	16,0	
<i>Olay sonrası Hülya'da psikiyatrik bir rahatsızlık gelişmiş olabilir. (n=130)</i>	K	46	80,7	9	15,8	2	3,5	0	0	0,330
	E	51	68,0	14	18,7	6	8,0	2	2,7	

Katılımcılar büyük çoğunlukla Murat'ı suçlu olarak görmekte ve yargı önünde cezalandırılması gerektiğini düşünmektedirler. Kadınların %57'si, erkeklerin ise %68'i Hülya'nın ilk cinsel deneyimini evliliği içinde yaşaması gerektiğini düşünmektedir. Ve yine kadınların %31, erkeklerin ise %44'ü Hülya'nın namusunu koruyamadığı düşüncesine katılıyorum veya kısmen katılıyorum cevabını vermişlerdir. Kadınların yaklaşık olarak %54'ü, erkeklerin de %62'si Hülya'nın yaşadıklarını ruhsal bir zayıflık olarak görürken, kadınların %96'sı, erkeklerin de yaklaşık olarak %87'si Hülya'da psikiyatrik bir hastalık gelişmiş olabileceğini düşünmektedirler.

Cinsiyetlerin fiziksel şiddete ilişkin tutum puanları açısından karşılaştırılması sonucunda; 'Murat suçludur, yargı önünde cezalandırılmalıdır.' tutum cümlesine kadınların erkeklerden daha fazla oranda 'katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir($p=0,039$).

'Murat'ı şiddet kullanmaya Hülya tahrik etmiştir' tutum cümlesine erkekler kadınlara oranla daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabı vermiştir ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,002$).

Yine 'Hülya ilk cinsel deneyimini evliliğinde yaşamalıydı' tutum cümlesine erkekler daha büyük oranda 'katılıyorum' ifadesinde bulunmuşlar ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,050$).

Tablo 9. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetler ve cinsel şiddete ilişkin vinyet (Ayşe olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Ayşe polise başvurmalıdır. (n=129)</i>	K	22	38,6	16	28,1	10	17,5	9	15,8	0,241
	E	17	22,7	21	28,0	15	20,0	19	25,0	

		Katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Pek katılmıyorum		Katılmıyorum		p
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
<i>Ahmet içki içmeseydi böyle bir şey yapmazdı. (n=130)</i>	K	12	21,1	25	43,9	15	26,3	5	8,8	0,484
	E	24	32,0	26	34,7	16	21,3	7	9,3	
<i>Ayşe kocası tarafından tecavüze uğramıştır. (n=130)</i>	K	45	78,9	8	14,0	2	3,5	2	3,5	0,008
	E	37	49,3	18	24,0	9	12,0	9	12,0	
<i>Ayşe Ahmet'ten ayrılmalıdır. (n=130)</i>	K	14	24,6	22	38,6	16	28,1	5	8,8	0,132
	E	13	17,3	21	28,0	21	28,0	17	22,7	
<i>Evlilik içinde tecavüz söz konusu olamaz. (n=129)</i>	K	7	12,3	5	8,8	7	12,3	38	66,7	0,022
	E	13	17,3	12	16,0	19	25,3	29	38,7	
<i>Ahmet yargı önünde cezalandırılmalıdır. (n=130)</i>	K	19	33,3	20	35,1	11	19,3	7	12,3	0,088
	E	17	22,7	17	22,7	27	36,0	12	16	
<i>Bir kadın kocasının isteklerini yerine getirmelidir, Ahmet suçlu değildir. (n=130)</i>	K	0	0	3	5,3	9	15,8	45	78,9	0,001
	E	9	12,0	6	8,0	24	32,0	34	45,3	
<i>Ayşe'nin olay sonrası yaşadıkları ruhsal bir zayıflıktır. (n=130)</i>	K	18	31,6	13	22,8	8	14,0	18	31,6	0,019
	E	37	49,3	15	20,0	13	17,3	8	10,7	
<i>Olay sonrasında Ayşe'de psikiyatrik bir hastalık gelişmiş olabilir. (n=130)</i>	K	47	82,5	9	15,8	1	1,8	0	0	0,046
	E	45	60,0	21	28,0	4	5,3	3	4,0	

Kadınların %64'ü, erkeklerin ise yaklaşık olarak % 66'sı Ahmet'in içki içmeseydi böyle bir davranışta bulunmazdı düşüncesine tamamen veya kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Ayşe kocası tarafından tecavüze uğramıştır düşüncesine katılımcıların büyük çoğunluğu tamamen veya kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir, ancak erkeklerde bu oran kadın katılımcılara göre daha düşüktür. Son olarak katılımcılar çoğunlukla Meryem'in yaşadıklarını ruhsal zayıflık olarak görmüş ve yaşadıkları sonrasında Meryem'in ruhsal bir

rahatsızlık geliştirmiş olabileceği görüşüne katılmışlardır.

Cinsiyetlerin cinsel şiddete ilişkin tutum puanları açısından karşılaştırılması sonucunda; ‘Ayşe kocası tarafından tecavüze uğramıştır’ tutum cümlesine erkeklerin kadınlara oranla daha fazla ‘katılmıyorum’ ve ‘pek katılmıyorum’ cevabını verdikleri görülmüş ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,008$).

‘Evlilik içinde tecavüz söz konusu olamaz’ tutum cümlesine erkekler kadınlara göre daha fazla ‘katılıyorum’ ve ‘kısmen katılıyorum’ cevabını vermişler ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p= 0,022$)

‘Bir kadın kocasının isteklerini yerine getirmelidir, Ahmet suçlu değildir.’ tutum cümlesine erkeklerin kadınlara oranla daha fazla ‘katılıyorum’ ve ‘kısmen katılıyorum’ cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir ($p= 0,001$).

‘Ayşe’nin olay sonrası yaşadıkları ruhsal bir zayıflıktır.’ tutum cümlesine erkekler daha fazla ‘katılıyorum’ ve ‘kısmen katılıyorum’ cevabını vermişler ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur($p=0,019$).

Yine ‘Olay sonrasında Ayşe’de psikiyatrik bir hastalık gelişmiş olabilir.’ tutum cümlesine kadınların erkeklere oranla daha fazla ‘katılıyorum’ ifadesinde buldukları görülmüş ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p= 0,046$).

Tablo 10. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetler ve ekonomik şiddete ilişkin vinyet (Dilek olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması

		Katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Pek katılmıyorum		Katılmıyorum		p
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
<i>Serkan haklıdır, bu durumda Dilek çalışmamalıdır. (n=129)</i>	K	1	1,8	4	7,0	6	10,5	45	78,9	0,003
	E	8	10,6	12	16,0	17	22,7	36	48,0	
<i>Dilek evde olup çocuğuna bakmalıdır. (n=129)</i>	K	2	3,5	8	14,0	6	10,5	40	70,2	0,000
	E	8	10,7	26	34,7	18	24,0	21	28,0	
<i>Dilek'in paraya ihtiyacı olmaz, ihtiyaçlarını eşi karşılayabilir. (n=129)</i>	K	2	3,5	3	5,3	8	14,0	43	75,4	0,001
	E	7	9,3	10	13,3	26	34,7	30	40,0	
<i>Dilek çalışarak da çocuğuna yeterli bakımı verebilir. (n=129)</i>	K	40	70,2	9	15,8	5	8,8	2	3,5	0,002
	E	28	37,3	18	37,3	22	29,3	5	6,7	
<i>Ekonomik durumları iyi olduğu için zaten Dilek'in çalışmasına gerek yoktur. (n=129)</i>	K	4	7,0	5	8,8	10	17,5	37	64,9	0,000
	E	20	18,7	25	18,7	14	26,7	14	26,7	
<i>Çalışan kadınlar evlilikte kadınlık görevlerini tam olarak yerine getiremezler. (n=129)</i>	K	4	7,0	4	7,0	4	7,0	44	77,2	0,000
	E	8	10,7	21	28,0	20	26,7	24	32,0	

		Katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Pek katılmıyorum		Katılmıyorum		p
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
<i>Dilek çalışıp çalışmama konusunda kararı kendi vermelidir. (n=129)</i>	K	47	82,5	6	10,5	1	1,8	2	3,5	0,000
	E	36	48,0	19	25,3	13	17,3	5	6,7	
<i>Dilek'in yaşadıkları ruhsal zayıflıktır. (n=128)</i>	K	12	21,1	15	26,3	8	14,0	21	36,8	0,008
	E	25	33,3	17	22,7	20	26,7	10	13,3	
<i>Olay sonrasında Dilek'te psikiyatrik bir hastalık gelişmiş olabilir. (n=129)</i>	K	38	66,7	11	19,3	4	7,0	3	5,3	0,068
	E	35	46,7	16	21,3	16	21,3	6	8,0	

Katılımcıların büyük çoğunluğu örnek vakada ki Serkan'ı haksız bulmuşlar ve bu durumda çalışmamalıdır görüşüne katılmadıklarını belirtmişlerdir. Erkeklerin % 16'sı, kadınların ise % 37'si ekonomik durumları iyi olduğu için Dilek'in çalışmasına gerek olmadığı düşüncesine kısmen veya tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine kadın katılımcıların sadece % 14'ü evlilikte kadınlık görevlerini yerine getiremeyeceklerini düşünürken, bu oran erkeklerde % 50 oranındadır. Buna rağmen katılımcıların büyük çoğunluğu Dilek'in çalışıp çalışmama konusunda kararını kendisinin vermesi gerektiği görüşüne katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine katılımcılar çoğunlukla Meryem'in yaşadıklarını ruhsal zayıflık olarak görmüş ve yaşadıkları sonrasında Meryem'in ruhsal bir rahatsızlık geliştirmiş olabileceği görüşüne katılmışlardır.

Cinsiyetlerin ekonomik şiddete ilişkin tutum puanları açısından karşılaştırılması sonucunda; 'Serkan haklıdır, bu durumda Dilek çalışmamalıdır.' tutum cümlesine erkeklerin kadınlara oranla daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir (p=0,003).

'Dilek evde olup çocuğuna bakmalıdır.' tutum cümlesine erkekler kadınlara oranla

daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını vermişler ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,000$).

'Dilek'in paraya ihtiyacı olmaz, ihtiyaçlarını eşi karşılayabilir.' tutum cümlesine erkekler kadınlara oranla daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını vermişler ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,001$).

'Dilek çalışarak da çocuğuna yeterli bakımı verebilir.' tutum cümlesine erkekler kadınlara göre daha fazla oranda 'katılmıyorum' ve 'pek katılmıyorum' cevabını vermişler ve fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,002$).

'Ekonomik durumları iyi olduğu için zaten Dilek'in çalışmasına gerek yoktur.' tutum cümlesine erkeklerin kadınlara oranla daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir ($p=0,000$).

'Çalışan kadınlar evlilikte kadınlık görevlerini tam olarak yerine getiremezler.' tutum cümlesine erkekler kadınlara oranla daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını vermişler ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,000$).

'Dilek çalışıp çalışmama konusunda kararı kendi vermelidir.' tutum cümlesine erkekler kadınlara göre daha fazla oranda 'katılmıyorum' ve 'pek katılmıyorum' cevabını vermişler ve fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,000$).

Yine 'Dilek'in yaşadıkları ruhsal zayıflıktır.' tutum cümlesine erkeklerin kadınlara oranla daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir ($p=0,008$).

Tablo 11. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetlerin duygusal, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından Mann-Whitney U ile karşılaştırılması

	<i>Kadın (n=57)</i>		<i>Erkek (n=75)</i>		<i>p</i>
	<i>Ort.</i>	<i>S.S.</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.S.</i>	
<i>Duygusal şiddete ilişkin tutum toplam puanları</i>	51,99	3,79	76,05	4,16	0,000
<i>Fiziksel şiddete ilişkin tutum toplam puanları</i>	49,06	4,28	74,68	4,43	0,000
<i>Cinsel şiddete ilişkin tutum toplam puanları</i>	48,82	4,43	77,09	4,94	0,000
<i>Ekonomik şiddete ilişkin tutum toplam puanları</i>	42,79	4,71	81,39	5,34	0,000

Kadın ve erkekler arasında evlilik içinde kadına yönelik duygusal şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$).

Kadın ve erkekler arasında evlilik içinde kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$).

Kadın ve erkekler arasında evlilik içinde kadına yönelik cinsel şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$).

Kadın ve erkekler arasında evlilik içinde kadına yönelik ekonomik şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$).

Tablo 12. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında sınıf durumlarının ve duygusal şiddete ilişkin vinyet (Meryem olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Bir kadının görevi eşini her yönden mutlu etmektir. (n=131)</i>	1.sınıf	26	31,0	31	36,9	14	16,7	13	15,5	0,101
	6.sınıf	7	14,6	19	39,6	7	14,6	14	29,2	
<i>Eğer Meryem cinsel yönden yetersizse aldatılmayı hak etmiştir. (n=132)</i>	1.sınıf	2	2,4	5	6,0	7	8,3	70	83,3	0,569
	6.sınıf	3	6,3	3	6,3	6	12,5	36	75,0	
<i>Ahmet davranışlarında haksızdır.(n=132)</i>	1.sınıf	73	86,9	5	6,0	2	2,4	4	4,8	0,235
	6.sınıf	36	75,0	7	14,6	3	6,3	2	4,2	
<i>Meryem çocukları için yaşadıklarına katlanmalıdır. (n=132)</i>	1.sınıf	13	15,5	26	31,0	18	21,4	27	32,1	0,015
	6.sınıf	4	8,3	6	12,5	10	20,8	28	58,3	
<i>Meryem eşinden boşanmalıdır. (n=132)</i>	1.sınıf	46	54,8	25	29,8	10	11,9	3	3,6	0,345
	6.sınıf	25	52,1	10	20,8	11	22,9	2	4,2	
<i>Evin geçimini sağlayan Ahmet'tir, bu yüzden istediği gibi davranmakta özgürdür. (n=132)</i>	1.sınıf	3	3,6	2	2,4	3	3,6	76	90,5	0,263
	6.sınıf	1	2,1	1	2,1	6	12,5	40	83,3	
<i>Birçok kadın Meryem'in durumundadır, Meryem'in yaşadıkları normaldir. (n=132)</i>	1.sınıf	5	6,0	19	22,6	21	25,0	39	46,4	0,059
	6.sınıf	2	4,2	6	12,5	6	12,5	34	70,8	
<i>Meryem'in bu olaylar sonrası yaşadıkları ruhsal zayıflıktır. (n=130)</i>	1.sınıf	35	41,7	28	33,3	12	14,3	9	10,7	0,000
	6.sınıf	9	18,8	9	18,8	7	14,6	21	43,8	

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Bu yaşananlar sonrası Meryem psikiyatrik bir rahatsızlık geliştirmiş olabilir. (n=131)</i>	1.sınıf	55	65,5	23	27,4	5	6,0	1	1,2	0,657
	6.sınıf	35	64,6	11	22,9	5	10,4	0	97,9	

1.sınıf öğrencilerin yaklaşık olarak % 68'i, 6.sınıfların ise %54'ü bir kadının görevinin eşini her yönden mutlu etmek olduğu görüşünü destekler cevap verirken katılımcıların büyük çoğunluğu Ahmet'in davranışlarında haksız olduğunu düşünmektedirler. Yine 1. sınıfların %46'sı, 6.sınıfların % 21'i Meryem'in çocukları için yaşadıklarına katlanması gerektiği düşüncesine kısmen veya tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu Meryem'in eşinden boşanması gerektiğini düşünmektedirler. 1.sınıf öğrencileri çoğunlukla Meryem'in yaşadıklarını ruhsal zayıflık olarak görmüş ve katılımcıların büyük çoğunluğu yaşadıkları sonrasında Meryem'in ruhsal bir rahatsızlık geliştirmiş olabileceği görüşüne katılmışlardır.

Öğrencilerin sınıf durumlarıyla duygusal şiddete ilişkin tutum puanları açısından karşılaştırılması sonucunda; Meryem çocukları için yaşadıklarına katlanmalıdır.' tutum cümlesine 6.sınıflar1.sınıflara göre daha fazla oranda 'katılmıyorum' ve 'pek katılmıyorum' cevabını vermişler ve fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p=0,015).

'Meryem'in bu olaylar sonrası yaşadıkları ruhsal zayıflıktır.' tutum cümlesine 1.sınıfların 6.sınıflara göre daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir (p=0,000).

Tablo 13. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında sınıf durumlarının ve fiziksel şiddete ilişkin vinyet (Hülya olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Murat suçludur, yargı önünde cezalandırılmalıdır. (n=130)</i>	1.sınıf	55	65,5	19	22,6	4	4,8	5	6,0	0,197
	6.sınıf	25	52,1	16	33,3	5	10,4	1	2,1	
<i>Murat böyle tepki vermekte haklıdır.(n=130)</i>	1.sınıf	1	1,2	7	8,3	17	20,2	58	69,0	0,714
	6.sınıf	1	2,1	4	8,3	6	12,5	36	75,0	
<i>Murat'ı şiddet kullanmaya Hülya tahrik etmiştir. (n=130)</i>	1.sınıf	3	3,6	5	6,0	19	22,6	56	66,7	0,162
	6.sınıf	0	0	3	6,3	5	10,4	39	81,3	
<i>Hülya ilk cinsel deneyimini evliliğinde yaşamalıydı. (n=128)</i>	1.sınıf	52	61,9	14	16,7	6	7,1	11	13,1	0,000
	6.sınıf	14	29,2	4	8,3	11	22,9	16	33,3	
<i>Hülya polise başvurmalıydı. (n=129)</i>	1.sınıf	41	48,8	25	29,8	10	11,9	7	8,3	0,092
	6.sınıf	32	66,7	6	12,5	6	12,5	2	4,2	
<i>Hülya dürüst davranmıştır, yaşananlarda suçu yoktur. (n=130)</i>	1.sınıf	43	51,2	25	29,8	10	11,9	5	6,0	0,352
	6.sınıf	31	64,6	8	16,7	6	12,5	2	4,2	
<i>Hülya namusunu koruyamamıştır. (n=128)</i>	1.sınıf	26	31	19	22,6	10	11,9	28	33,3	0,000
	6.sınıf	4	8,3	2	4,2	10	20,8	29	60,4	
<i>Hülya'nın yaşadığı şiddet sonrası yaşadıkları, ruhsal zayıflıktır.(n=128)</i>	1.sınıf	40	47,6	19	22,6	13	15,5	11	13,1	0,002
	6.sınıf	10	20,8	9	18,8	8	16,7	18	37,5	
<i>Olay sonrası Hülya'da psikiyatrik bir rahatsızlık gelişmiş olabilir. (n=130)</i>	1.sınıf	63	75,0	15	17,9	3	3,6	2	2,4	0,307
	6.sınıf	34	70,8	8	16,7	5	10,4	0	0	

1.sınıfların % 78'i, 6. sınıfların ise %37'si kadının ilk cinsel deneyimini evliliği içinde yaşaması gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Yine 1.sınıfların %53 'ü, 6.sınıfların ise %12'si Hülya'nın namusunu koruyamadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Ancak bunun yanı sıra katılımcıların çoğunluğu Hülya'nın yaşananlarda bir suçunun olmadığı ve dürüst davrandığı düşüncesini destekler cevaplar vermişlerdir. 1. sınıflar ve 6. sınıflar psikiyatrik bir hastalık üzerinde anlaşırken, 1.sınıflar daha fazla oranda Hülya'nın yaşadıklarını ruhsal zayıflık olarak düşündüklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin sınıf durumlarıyla fiziksel şiddete ilişkin tutum puanları açısından karşılaştırılması sonucunda; 'Hülya ilk cinsel deneyimini evliliğinde yaşamalıydı.' tutum cümlesine 1.sınıf öğrencileri 6. sınıflara göre daha fazla 'katılıyorum' cevabını vermişler ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,000$).

'Hülya namusunu koruyamamıştır.' tutum cümlesine 1.sınıfların 6.sınıflara göre daha fazla oranda 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir ($p= 0,000$).

Yine 'Hülya'nın yaşadığı şiddet sonrası yaşadıkları, ruhsal zayıflıktır.' tutum cümlesine 1.sınıfların 6.sınıflara göre daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir ($p=0,002$).

Tablo 14. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında sınıf durumlarının ve cinsel şiddete ilişkin vinyet (Ayşe olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Ayşe polise başvurmalıdır. (n=129)</i>	1.sınıf	27	32,1	20	23,8	16	19,0	19	22,6	0,530
	6.sınıf	12	25,0	17	35,4	9	18,8	9	18,8	
<i>Ahmet içki içmeseydi böyle bir şey yapmazdı. (n=130)</i>	1.sınıf	25	29,8	32	38,1	20	23,8	6	7,1	0,678
	6.sınıf	11	22,9	19	39,6	11	22,9	6	12,5	

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Ayşe kocası tarafından tecavüze uğramıştır. (n=130)</i>	1.sınıf	51	60,7	17	20,2	7	8,3	8	9,5	0,919
	6.sınıf	31	64,6	9	18,8	4	8,3	3	6,3	
<i>Ayşe Ahmet'ten ayrılmalıdır. (n=130)</i>	1.sınıf	23	27,4	24	28,6	20	23,8	15	17,9	0,042
	6.sınıf	4	8,3	19	39,6	17	35,4	7	14,6	
<i>Evlilik içinde tecavüz söz konusu olamaz. (n=129)</i>	1.sınıf	14	16,7	11	13,1	17	20,2	41	48,8	0,905
	6.sınıf	6	12,5	6	12,5	9	18,8	26	54,2	
<i>Ahmet yargı önünde cezalandırılmalıdır. (n=130)</i>	1.sınıf	23	27,4	21	25,0	24	28,6	15	17,9	0,442
	6.sınıf	13	27,1	16	33,3	14	29,2	4	8,3	
<i>Bir kadın kocasının isteklerini yerine getirmelidir, Ahmet suçlu değildir. (n=130)</i>	1.sınıf	7	8,3	5	6,0	21	25,0	50	59,5	0,793
	6.sınıf	2	4,2	4	8,3	12	25,0	29	60,4	
<i>Ayşe'nin olay sonrası yaşadıkları ruhsal bir zayıflıktır. (n=130)</i>	1.sınıf	38	45,2	24	28,6	11	13,1	10	11,9	0,002
	6.sınıf	17	35,4	4	8,3	10	20,8	16	33,3	
<i>Olay sonrasında Ayşe'de psikiyatrik bir hastalık gelişmiş olabilir. (n=130)</i>	1.sınıf	61	72,6	20	23,8	1	1,2	14	1,2	0,134
	6.sınıf	31	64,6	10	20,8	3	6,3	3	6,3	

Katılımcıların büyük çoğunluğu Ahmet'in içki içmeseydi böyle bir davranışta bulunmayacağı düşüncesine tamamen veya kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine katılımcıların büyük kısmı Ayşe'nin polise başvurması ve boşanması gerektiğini destekler ifadelerde bulunmuşlardır. Ancak 1.sınıfların yaklaşık olarak %30'u, 6.sınıfların ise %25'i evlilik içinde tecavüzün söz konusu olamayacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Yine katılımcılar çoğunlukla Meryem'in yaşadıklarını ruhsal zayıflık olarak görmüş ve yaşadıkları sonrasında Meryem'in ruhsal bir rahatsızlık geliştirmiş olabileceği görüşüne katılmışlardır.

Öğrencilerin sınıf durumlarıyla cinsel şiddete ilişkin tutum puanları açısından karşılaştırılması sonucunda; ‘Ayşe’nin olay sonrası yaşadıkları ruhsal bir zayıflıktır.’ tutum cümlesine 1.sınıfların 6.sınıflara göre daha fazla oranda ‘katılıyorum’ ve ‘kısmen katılıyorum’ cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir (p= 0,002).

Tablo 15. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında sınıf durumlarının ve ekonomik şiddete ilişkin vinyet (Dilek olgusu) puanlarının ki-kare ile karşılaştırılması

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Serkan haklıdır, bu durumda Dilek çalışmamalıdır. (n=129)</i>	1.sınıf	9	10,7	9	10,7	15	17,9	49	58,3	0,117
	6.sınıf	0	0	7	14,6	8	16,7	32	66,7	
<i>Dilek evde olup çocuğuna bakmalıdır. (n=129)</i>	1.sınıf	8	9,5	23	27,4	11	13,1	40	47,6	0,189
	6.sınıf	2	4,2	11	22,9	13	27,1	21	43,8	
<i>Dilek’in paraya ihtiyacı olmaz, ihtiyaçlarını eşi karşılayabilir. (n=129)</i>	1.sınıf	46	8,3	20	10,7	9	23,8	7	54,8	0,728
	6.sınıf	2	4,2	4	8,3	14	29,2	27	56,3	
<i>Dilek çalışarak da çocuğuna yeterli bakımı verebilir. (n=129)</i>	1.sınıf	40	47,6	16	19,0	20	23,8	6	7,1	0,302
	6.sınıf	28	58,3	11	22,9	7	14,6	1	2,1	

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Ekonomik durumları iyi olduğu için zaten Dilek'in çalışmasına gerek yoktur. (n=129)</i>	1.sınıf	14	16,7	14	16,7	17	20,2	37	44,0	0,119
	6.sınıf	4	8,3	5	10,4	15	37,5	20	41,7	
<i>Çalışan kadınlar evlilikte kadınlık görevlerini tam olarak yerine getiremezler. (n=129)</i>	1.sınıf	9	10,7	17	20,2	16	19,0	40	47,6	0,648
	6.sınıf	3	6,3	8	16,7	8	16,7	28	58,3	
<i>Dilek çalışıp çalışmama konusunda kararı kendi vermelidir. (n=129)</i>	1.sınıf	52	61,9	16	19,0	8	9,5	6	7,1	0,623
	6.sınıf	31	64,6	9	18,8	6	12,5	1	2,1	
<i>Dilek'in yaşadıkları ruhsal zayıflıktır. (n=128)</i>	1.sınıf	24	28,6	27	32,1	17	20,2	14	16,7	0,014
	6.sınıf	13	27,1	5	10,4	11	22,9	17	35,4	
<i>Olay sonrasında Dilek'te psikiyatrik bir hastalık gelişmiş olabilir. (n=129)</i>	1.sınıf	47	56,0	19	22,6	10	11,9	6	7,1	0,534
	6.sınıf	26	54,2	8	16,2	10	20,8	3	6,3	

1.sınıfların %37'si ve 6. sınıfların %25'i Dilek'in evde olup çocuğuna bakması gerektiği düşüncesini destekler cevaplar vermişlerdir. Yine 1.sınıf öğrencilerinin % 31'i ve 6.sınıfların %23'ü çalışan kadınların evlilikte kadınlık görevlerini yerine getiremezler düşüncesine tamamen ya da kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun kadının çalışıp çalışmama konusunda kendi kararını kendisinin vermesi gerektiği düşüncesini destekler yönde cevap verdikleri görülmektedir. 1. sınıflar ve 6.

sınıflar psikiyatrik bir hastalık üzerinde anlaşırken, 1.sınıflar daha fazla oranda Hülya'nın yaşadıklarını ruhsal zayıflık olarak gördüklerini belirtmektedirler.

Öğrencilerin sınıf durumlarıyla ekonomik şiddete ilişkin tutum puanları açısından karşılaştırılması sonucunda; 'Dilek'in yaşadıkları ruhsal bir zayıflıktır.' tutum cümlesine 1.sınıfların 6.sınıflara göre daha fazla oranda 'atılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir (p=0,014).

Tablo 16. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında sınıf durumlarının duygusal, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından Mann-Whitney U ile karşılaştırılması

	<i>1.sınıf (n=84)</i>		<i>6.sınıf (n=48)</i>		<i>P</i>
	<i>Ort.</i>	<i>S.S.</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.S.</i>	
<i>Duygusal şiddete ilişkin tutum toplam puanları</i>	72,65	3,87	52,43	4,57	0,003
<i>Fiziksel şiddete ilişkin tutum toplam puanları</i>	72,04	4,40	47,01	4,53	0,000
<i>Cinsel şiddete ilişkin tutum toplam puanları</i>	66,75	5,01	60,63	5,15	0,367
<i>Ekonomik şiddete ilişkin tutum toplam puanları</i>	68,34	6,04	57,65	5,08	0,117

1.ve 6. sınıflar arasında evlilik içinde kadına yönelik duygusal şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0,000).

1.ve 6. sınıflar arasında evlilik içinde kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0,000).

1.ve 6. sınıflar arasında evlilik içinde kadına yönelik cinsel şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı değildir (p=0,367).

1.ve 6. sınıflar arasında evlilik içinde kadına yönelik ekonomik şiddete ilişkin toplam tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı değildir (p=0,117).

4.3. Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumlar Ve İlgili Değişkenler

Tablo 17. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyet ve sınıf durumlarının kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin anket tutum toplam puanları açısından Mann-Whitney U ile karşılaştırılması

	<i>Kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutum maddeleri toplam puanları</i>		
	<i>Ort.</i>	<i>S.S.</i>	<i>p</i>
<i>Kadın (n=57)</i>	45,01	6,83	0,000
<i>Erkek (n=75)</i>	78,98	15,12	
<i>1.sınıf (n=84)</i>	68,43	15,01	0,071
<i>6.sınıf (n=48)</i>	56,20	10,00	

Kadın ve erkekler kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutum toplam puanları açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0,000). Buna göre erkeklerin kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutumları daha olumlu ve şiddeti destekler niteliktedir.

Yine 1. ve 6. sınıf tıp öğrencileri kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutum toplam puanları açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir (p=0,071).

4.4. Kadına Yönelik Fiziksel Şiddeti Meşrulaştıran İçerikler ve İlgili Değişkenler

Tablo18. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyet ve sınıf durumlarının evlilikte kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran içerikler ölçeği maddeleri toplam puanları açısından Mann-Whitney U ile karşılaştırılması

	<i>Evlilikte kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran içerikler ölçeği maddeleri toplam puanları</i>		
	<i>Ort.</i>	<i>S.S.</i>	<i>p</i>
<i>Kadın (n=57)</i>	46,74	8,17	0,000
<i>Erkek (n=75)</i>	77,61	17,78	
<i>1.sınıf (n=84)</i>	70,02	17,35	0,013
<i>6.sınıf (n=48)</i>	53,40	11,23	

Kadın ve erkekler evlilikte kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran içerikler ölçeği maddeleri toplam puanları açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,000$). Bu bulgulara göre; erkeklerin evlilikte kadına yönelik fiziksel şiddeti meşru kılma eğilimleri daha fazladır.

Yine 1.ve 6.sınıf tıp öğrencileri evlilikte kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran içerikler ölçeği maddeleri toplam puanları açısından karşılaştırılmış, istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir ($p=0,000$). Buna göre; 1.sınıf öğrencilerinin evlilikte kadına yönelik şiddeti meşru kılma eğilimleri 6.sınıf öğrencilerine göre daha fazladır.

4.5. Cinsiyetlerin Evlilik İçi Tecavüz ve Kadınların Evlilik İçinde Cinsel İlişkiye Zorlanmasına İlişkin Tutumları

Tablo 19. Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar araştırmasında cinsiyetlerin kadının eşi tarafından cinsel ilişkiye zorlanmasına ilişkin tutumları açısından ki-kare ile karşılaştırılması

		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kısmen katılıyorum</i>		<i>Pek katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>p</i>
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
<i>Ayşe kocası tarafından tecavüze uğramıştır.</i>	K	45	78,9	8	14,0	2	3,5	2	3,5	0,008
	E	37	49,3	18	24,0	9	12,0	9	12,0	
<i>Evlilik içinde tecavüz söz konusu olamaz.</i>	K	7	12,3	5	8,8	7	12,3	38	66,7	0,022
	E	13	17,3	12	16,0	19	25,3	29	38,7	
<i>Kocası ile cinsel ilişkiye girmeyi reddederse erkeğin eşine fiziksel şiddet uygulamaya hakkı vardır.</i>	K	0	0	0	0	4	7,0	52	91,2	0,001
	E	4	5,3	8	10,7	14	18,7	46	61,3	

Cinsiyetler her iki anketten alınan kadının eşi tarafından cinsel ilişkiye zorlanmasına ilişkin tutum maddeleri ile karşılaştırılmış ve her üç cümle ile cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir.

'Ayşe kocası tarafından tecavüze uğramıştır' tutum cümlesine erkeklerin kadınlara oranla daha fazla 'katılmıyorum' ve 'pek katılmıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p=0,008).

'Evlilik içinde tecavüz söz konusu olamaz' tutum cümlesine erkekler kadınlara göre daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını vermişler ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p= 0,022).

Yine kadın 'kocası ile cinsel ilişkiye girmeyi reddederse erkeğin eşine fiziksel şiddet uygulamaya hakkı vardır.' tutum cümlesine erkekler kadınlara göre daha fazla

'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını vermişler ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p= 0,001$).

5.TARTIŞMA

Şiddete tanık olma veya maruz kalma-yaygınlık-demografik veriler:

Katılımcıların %22,7'si (n=30) hayatları boyunca en az bir kez herhangi bir şiddete maruz kaldıklarını veya tanık olduklarını belirtmişlerdir. Bu soruya evet cevabını veren katılımcılardan 18'i çevresinde şiddete maruz kalan kişilerin varlığına tanıklık ettiklerini, 12'si ise kendisinin şiddet yaşantısına maruz kaldığını belirtmiştir. Herhangi bir şiddet yaşantısına maruz kaldığını belirten katılımcılardan 12'si kadın, 18'i ise erkektir.

Yine katılımcılardan %18,2'si (n=24) ailesi içinde şiddete tanık olduğunu belirtmiş, 18 kişi babasının annesine fiziksel şiddet uyguladığına tanık olduğunu, 6 kişi ise ebeveynlerinin kardeşlerine uyguladıkları şiddete tanık olduklarını belirtmiştir. Aile içinde şiddete tanık olan katılımcılardan 12'si erkek, 12'si ise kadındır. Araştırmamızda elde edilen bu bulgular literatürle benzerlik göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlar küçük bir evreni temsil etmesine karşın, ülkemizde aile içi şiddetin ne kadar yaygın olduğuna dair ipuçları vermektedir.

Dicle Üniversitesi 977 son sınıf öğrencisiyle yapılan bir araştırmada; araştırmaya katılan 398 kız öğrencinin %6,2'si son 15 gün içinde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Aynı oran erkekler için %7,9 çıkmıştır. Kız öğrenciler daha çok baba ve ağabeyi tarafından şiddete uğrarken, erkek öğrenciler akranları ve diğer kişilerce şiddete maruz bırakıldığını belirtmiştir. Duygusal şiddete maruz kaldığını belirten kız öğrenci oranı %23,7 ve erkek öğrenci oranı %20,5 bulunmuştur. Cinsel şiddet erkek öğrencilerde saptanmazken, kadınların %1,2'si tecavüze, %4,5 sarkıntılığa maruz kaldığını belirtmiştir (Yiğitalp ve ark, 2007).

Dokuz Eylül Üniversitesinde yapılan bir çalışmada 192 4.sınıf hukuk öğrencisinin %29'u yaşamlarının bir döneminde aile içi şiddete uğradığını belirtmiştir (Ergöner ve ark).

Yine İzmir'de ilköğretim 5.sınıf öğrencileriyle yapılan bir çalışmada çocukların ifadelerine göre, ailelerin %24'ünde babanın anneye şiddet uyguladığı saptanmıştır.

Annelerin %36'sı ve babaların %32'si çocuklarına şiddet uygulamaktadır Kız çocukların %46,6'sı ve erkek çocukların %20'si annelerinden şiddet görmektedirler (Bektaş ve Öztürk, 2007).

Katılımcıların geçmiş yaşantılarını hatırlayamama ve aktarmadaki güçlükleri, toplumdaki aile içinde yaşanan ailede kalır yargısı, kişilerin aileleriyle ilgili olumsuz yaşantıları aktarmadaki zorlukları göz önüne alındığında saptanan oranların daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Aile içinde herhangi bir şiddete tanık olma durumuyla psikososyal iyilik hali (son bir aydır kendini nasıl hissettiği, aile ilişkileri, anne ilişkileri, baba ilişkileri) puanlarını karşılaştırdığımızda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Aile içinde babasının annesine fiziksel şiddet uyguladığına tanık olduğunu söyleyen 18 kişiden 5'i babasıyla olan ilişkilerini kötü olarak değerlendirmiştir. Bu durum şiddete tanıklığın uzun yıllar sonra bile aile ilişkileri ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkilediğine dair bir öngörü oluşturabilmektedir.

Evlilik içinde kadına yönelik şiddete ilişkin vinyetlerle ilgili karşılaştırmalar

Kadına yönelik şiddet öykülerinde farklı şiddet türleri hep iç içelik göstermektedir. Örneğin fiziksel şiddetin olduğu bir ortamda mutlaka duygusal şiddet de yer almaktadır. Ya da cinsel şiddetin yer aldığı bir öyküde fiziksel ve duygusal şiddet de mutlaka varlığını göstermektedir. Bu nedenlerle şiddetin türlerine yönelik oluşturulan her öyküde diğer bir şiddet türüne rastlamak mümkündür. Oluşturulan vinyetler sırasıyla duygusal, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete ilişkin tutumları belirlemeye yöneliktir.

Kadına yönelik duygusal şiddete ilişkin tutumlar

Meryem ile Ahmet 8 yıllık evlidir. Meryem ev kadını olup lise mezunu ve 2 çocuk annesidir. Ahmet özel bir okulda öğretmenlik yapmaktadır. Meryem bütün gün çocuklarla uğraşmakta ve kendileriyle yaşayan yatalak durumdaki kayınvalidesine bakmaktadır. Son 3 yıldır Ahmet evliliğine karşı özensiz davranmakta, vaktini arkadaşlarıyla geçirmektedir.

Evde Meryem ile vakit geçirdiği zamanlarda sık sık Meryem'i eleştirmekte onu işe yaramaz, çirkin, cahil gibi sıfatlarla aşağılamaktadır. Özellikle cinsel yönden Meryem'i yetersiz bulmakta onu kadınlık görevini yerine getirememekle suçlamaktadır. Ahmet evlilikleri süresince Meryem'i birçok kez aldatmış, Meryem'in bilmediğini düşünmüş ancak Meryem bu durumu bildiği halde çoğu kez ses çıkarmamıştır. Bu uzun süren aşağılamalar sonucu Meryem kendisine karşı güvenini kaybetmiş, kendini mutsuz ve yetersiz hissetmektedir. İnsanlarla ilişki kurmakta zorlanmakta, gün içinde sık sık ağlamaktadır.

Kullandığımız bu vinyette öğrenciler 'Bir kadının görevi eşini her yönden mutlu etmektir' maddesine %25 katılıyorum, % 37,9 kısmen katılıyorum cevabını vermişlerdir. Ayrıca erkeklerin kadınlardan daha fazla oranda ' katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Bu durum halen geleneksel tutumların devam etmekte olduğunu ve kadının görevinin erkeğin ihtiyaçlarını karşılamak, onu mutlu etmek olduğu düşüncesinin geçmiş kuşaklardan gelecek kuşaklara aktarılmakta olduğunu göstermektedir.

Evlilik içinde kocasını eleştiren, ona karşı çıkan, onun beklentilerini yerine getirmeyen kadınlara karşı uygulanan fiziksel ve sözel şiddetin haklı olarak algılanmasını etkileyen bazı değişkenleri inceleyen bir çalışmada, tüm katılımcıların evlilik içinde kocasını eleştiren, ona karşı çıkan, onun beklentilerini yerine getirmeyen kadınlara karşı uygulanan fiziksel ve sözel şiddetin kabul edilebilirliğine olumsuz yaklaştıkları bulunmuştur (Sakallı-Uğurlu, 2002).

Yine öğrenciler 'Birçok kadın Meryem'in durumundadır, Meryem'in yaşadıkları normaldir.' tutum cümlesine % 5,3 oranında "katılıyorum", % 18,9 oranında "kısmen katılıyorum" cevabını vermişlerdir. Bu durum bize duygusal şiddetin toplum tarafından tanındığını ve kabul edilebilir bir davranış şekli olarak görülmediğini göstermesi bakımından önemlidir.

Katılımcılar 'Meryem'in bu olaylar sonrası yaşadıkları ruhsal zayıflıktır' tutum cümlesine verdikleri yanıt % 33,3 oranında katılıyorum ve % 28 oranında kısmen katılıyorum olmuştur. Erkeklerin daha fazla oranda 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu fark anlamlı bulunmuştur. Yine bu ifadeye 1.sınıfların 6.sınıflara göre daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri

görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir.

Benzer şekilde Sorgun ve ark. (2004) bir grup yüksek okul öğrencisinin tecavüze uğrayan kişilere yönelik tutum ve yargılarını araştırdığı çalışmalarında öğrencilerin %67'sinin erkek arkadaşı tarafından tecavüze uğrayan bir kadının yer aldığı bir öyküde olay sonrası kişinin yaşadığı ruhsal sorunların zayıflık olduğunu belirttiği görülmüştür.

Destekleyici Bulgular:

Araştırmaya katılan öğrenciler 'Meryem eşinden boşanmalıdır' maddesine %53,8 oranında katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Yine benzer şekilde öğrencilerin %82,6'sı 'Ahmet davranışlarında haksızdır' ifadesine katılıyorum cevabını vermişlerdir. Cinsiyetler arasında fark gözlenmemiştir. Bu durumun günümüzde boşanmanın toplum tarafından daha kabul edilebilir bir olgu haline gelmesiyle açıklanabileceği düşünülmektedir.

Sakallı-Uğurlu ve Ulu'nun (2003) yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla evlilik içinde şiddete uğrayan kadınların eşlerinden ayrılmasına daha olumsuz baktıkları bulunmuştur.

'Bu yaşananlar sonucunda Meryem psikiyatrik bir hastalık geliştirmiş olabilir' tutum cümlesine % 65,2 oranında katılıyorum cevabı verildiği gözlenmiştir.

Cann ve ark. (2001) İngiltere'de sağlık çalışanları üzerinde yaptığı çalışmada, çoğu sağlık çalışanın %90'ı aile içi şiddetin önemli bir sağlık sorunu olduğunu kabul ettiğini bildirmiştir.

Yine Ersoy ve Eryılmaz (2008) çalışmasında, sağlık çalışanlarının %99,3'nün kadına yönelik şiddetin kadın sağlığını olumsuz etkilediğini ifade ettiği saptanmıştır.

Öğrencilerin evlilik içinde kadının uğradığı şiddet sonrası psikiyatrik bir hastalık geliştirebileceğini düşünüyor olmaları kadına yönelik şiddeti bir sağlık sorunu olarak gördüklerini göstermesi açısından önemlidir. Bu durumun şiddetin ortaya çıkmasında, tanımlanmasında ve önlenmesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutumlar

Hülya ile Murat üniversite 4. sınıfta okurken tanışmışlar, 1,5 yıl birliktelikten sonra üniversiteyi bitirdiklerinde evlenme kararı almışlardır. Evlilik öncesi birlikteliklerinde Hülya Murat'a kendisinden önce biriyle cinsel ilişkiye girdiğini anlatmış, Murat bunun kendisi için önemli olmadığını söylemiştir. Ancak evliliklerinin ilk aylarından itibaren Murat sık sık bu konuyu gündeme getirmeye başlamış ve huzursuzluk çıkarmıştır. Yinelene tartışmalar sonrasında Murat eşine ağır hakaretlerde bulunmuş bir tartışma sırasında eşini sert bir şekilde ittirerek yere düşürmüş, dayak atmış Hülya'nın vücudu morluklar içinde kalmıştır. Hülya o gece ailesinin yanına dönmüş, Hülya'nın açtığı dava sonucu çift iki ay içinde boşanmışlardır. Hülya bu olaydan sonra sürekli olayı düşünüyor, korkuyor, özellikle erkeklerden uzak duruyor. Kendini mutsuz, umutsuz ve olayla ilgili kendini suçlu hissediyor. Sık sık ağlıyor ve zaman zaman aklından intihar düşünceleri geçiyor.

Kullandığımız bu vinyette öğrencilerin 'Hülya ilk cinsel deneyimini evliliğinde yaşamalıydı' tutum cümlesine %50'si katılıyorum cevabını vermişlerdir. Erkek öğrenciler daha büyük oranda 'katılıyorum' ifadesinde bulunmuşlar ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yine 1.sınıf öğrencilerinin 6. sınıflara göre daha fazla 'katılıyorum' cevabını verdikleri ve bu farkın anlamlı olduğu gözlenmiştir.

Yine öğrenciler 'Hülya namusunu koruyamamıştır' maddesinde % 22,7 oranında 'katılıyorum ve % 15,9 oranında da 'kısmen katılıyorum' ifadesini kullanmışlardır. 1.sınıfların 6.sınıflara göre daha fazla oranda 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Bu durum toplumumuzda halen evlilik öncesi yaşanan cinsel beraberliğin namussuzluk olarak görüldüğünü göstermesi bakımından önemlidir. Evlilik öncesi cinsel beraberlik halen toplum nazarında özellikle kadınlar için yıkılması zor bir tabu olarak görülmektedir.

Destekleyici Bulgular:

Öğrencilerin %60,6'si 'Murat suçludur, yargı önünde cezalandırılmalıdır' ifadesine

katılıyorum cevabını vermiştir. Bu bulgular kadına yönelik eş şiddetinin yargı önünde cezalandırılmasının toplumsal olarak desteklendiğini, bir suç olarak görüldüğünü ve tanındığını göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Yine ‘Murat’ı şiddet kullanmaya Hülya tahrik etmiştir’ ifadesine %72 oranında katılmıyorum yanıtı verildiği görülmüştür. Ancak erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre daha fazla oranda katılıyorum ve kısmen katılıyorum cevabı vermişler ve bu oran istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Kadına yönelik cinsel şiddete ilişkin tutumlar

Ayşe 8 yıllık evlidir. Kendisi özel bir bankada bankacılık yapmaktadır, eşi Ahmet ise bir devlet kurumunda uzman yardımcısıdır. Ahmet zaman zaman alkol almaktadır. Bir gece Ahmet alkollü iken Ayşe ile cinsel ilişkiye girmek ister. Ayşe bu isteği geri çevirir. Fakat Ahmet ısrarlarını sürdürür ve Ayşe’nin direnmesine rağmen, onunla zorla cinsel ilişkiye girer. Ayşe çocuklar korkmasın diye sesini çıkaramaz. Ayşe bu olaydan sonra sürekli olayı düşünüyor, korkuyor, özellikle erkeklerden uzak duruyor. Kendini mutsuz ve umutsuz hissediyor. Sevinç, mutluluk gibi duyguları yaşayamıyor. Geceleri kabuslar görüyor. Öfkesini kontrol edemiyor, akşam olmasından ve kocasının eve gelmesinden korkuyor.

Cinsel şiddete ilişkin tutumlarla ilgili olan bu vinyette öğrenciler ‘Ahmet içki içmeseydi böyle bir şey yapmazdı’ maddesine %27,3 oranında katılıyorum, %38,6 oranında da kısmen katılıyorum cevabını vermişlerdir. Bu durum alkol kullanımının şiddet davranışını daha anlaşılır, kabul edilebilir kıldığını göstermektedir.

Baykal’ın yaptığı çalışmada (2008) katılımcıların %92’sinden fazlası kocanın işte kötü gün geçirmiş olması, sarhoş olması, gergin, üzüntülü olması durumunda kocanın karısına vurmasının mazur görülemeyeceğini belirtmişlerdir.

Yine ‘Ayşe kocası tarafından tecavüze uğramıştır’ tutum cümlesine erkeklerin kadınlara oranla daha fazla ‘katılmıyorum’ ve ‘pek katılmıyorum’ cevabını verdikleri görülmüştür ve aradaki bu fark anlamlıdır.

‘Evlilik içinde tecavüz söz konusu olamaz’ cümlesine ise öğrencilerin %15,2’si katılıyorum, %12,9’u kısmen katılıyorum cevabını vermişler, erkeklerin kadınlara göre daha fazla katılıyorum ve kısmen katılıyorum cevabını verdikleri ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir.

Bu bulgular bize halen evlilik içinde eşin kadına uyguladığı cinsel şiddetin tecavüz olarak görülmediği görüşünü desteklemektedir. Oysa Dünya’da ve Türkiye’de veriler durumun ne kadar ciddi boyutta olduğunu bize göstermektedir.

Russell Boston’da (1992) halen evli /yaşamının bir devresinde evlenmiş olan kadınlarda eş tecavüzü öyküsünü araştırmış ve kadınların 1/7 ile 1/10’unun eş tecavüzü yaşadığını ve tecavüzün çoğul olduğunu bildirmiştir. Kadınların yarısı, eş tecavüzünün yirmiden fazla olduğunu bildirmiştir. Eşlerinin fiziksel şiddetine maruz kalan kadınlarda eş tecavüzüne iki kat daha fazla rastlanmaktadır (<http://bianet.org/bianet/diger/114548-es-veya-eski-es-cinsel-istismari>)

Yine Sezgin (2003) travma yaşantısı olan kadınlarla birlikte yürüttüğü çalışmasında evli kadınların yarısının eşinden fiziksel, duygusal ve cinsel şiddet gördüklerini belirtmiştir.

Cinsel istismar ve tecavüz hakkında toplumdaki mitler ve tutumlar önemlidir. Tecavüz eylemine katılmayanların, seyircilerin, diğerlerinin konuya hoşgörülü yaklaşması, benzer davranışları besler (Yüksel, 2009).

Yine Akvardar ve Yüksel’in çalışmasında (1993) erkeklerin cinsel tecavüze uğrayan kişilere daha olumsuz yaklaştıkları ve mağduru suçlama eğiliminde oldukları belirtilmiştir.

Şanlıurfa’da sağlık personelinin aile içi şiddete ilişkin tutumlarını belirlemek için yapılan bir çalışmada sağlık personelinin yaklaşık % 75,4 ‘ü kocanın uyguladığı şiddeti cinsel şiddet olarak değerlendirilebileceğini söylerken, büyük çoğunluğu (%72,3–51,6) baba, kardeş, partner, ebeveyn ve akrabanın uyguladığı şiddetin bu şekilde değerlendirilebileceğini belirtmiştir (Kandemir, Ö. 2007).

Diğer vinyetlerde de gözlemediği gibi, ‘Ayşe’nin olay sonrası yaşadıkları ruhsal bir

zayıflıktır' maddesine öğrenciler %41,7 oranında katılıyorum cevabını vermişlerdir. 1.sınıfların 6.sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını verdikleri görülmüştür.

Tüm öykülerde katılımcıların şiddete maruz kalan kadınların yaşadıklarını hem ruhsal zayıflık olarak görmesi hem de kadınların ruhsal bir hastalık yaşayabileceğine destekler düşünceleri çelişkili bir durum sergilemektedir. Bu durum bize tıp öğrencilerinin şiddet nedeniyle tetiklenen ya da ortaya çıkan ruhsal bir hastalığı zayıflık olarak gördüğü ya da sorunun tam olarak öğrenciler tarafından anlaşılmadığını gösteriyor olabilir. Tıp öğrencilerinin şiddet nedeniyle ortaya çıkan bir hastalığı zayıflık olarak nitelenmesi, hastalar zayıftır gibi bir başka mitin desteklenmesine neden olabileceği düşünülmektedir. Bunun için tıp eğitimleri sürecinde öğrencilere hastalık modellerinin altında yatan nedenlerin ve risk faktörlerinin iyi anlatılması gerektiği düşünülmektedir.

Destekleyici Bulgular:

Öğrenciler 'Ayşe polise başvurmalıdır' maddesine sadece %29,8 oranında katılıyorum cevabı vermişlerdir. Yine 'Ahmet yargı önünde cezalandırılmalıdır' cümlesine verilen katılıyorum yanıtının oranı %20,5'tir. Bu oranın düşük olduğu, toplumun halen evlilik içi tecavüzü suç olarak saymakta zorlandığı düşünülmektedir.

Yine 'Olay sonrasında Ayşe'de psikiyatrik bir hastalık gelişmiş olabilir.' cümlesine %69,7 oranında katılıyorum cevabı verilmiştir.

Benzer şekilde Sorgun ve ark.'nın yaptığı çalışmada verilen öyküde kadının uğradığı cinsel şiddet benzerlik taşımaktadır. Öykünün bulgularında %66'sı kadının polise başvurmaması ve %61,2'si aile içi bir olayın büyütülmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Katılımcıların %68'i erkeğin içki içerse böyle bir şeyi yapmayacağını, %67'si kadının eşi tarafından tecavüze uğramadığını düşünmüşlerdir. Öğrencilerin %86,4'ü kadının belirtilerinin ruhsal zayıflığını gösterdiğini, %74,8'i erkeğin hatalı olduğunu fakat bunun için aile kurumun tehlikeye atılmamasını, %77'si ise olay sonrası kadında psikiyatrik bir hastalık gelişmiş olabileceğini belirtmişlerdir

Kadına yönelik ekonomik şiddete ilişkin tutumlar

Dilek ile Serkan yaklaşık 10 yıldır evlilerdir. İlk tanıştıklarında Dilek bir muhasebede çalışmaktadır. Evlendikten sonra hamile kalmış, işten ayrılmak zorunda kalmıştır. Çocuk doğduktan sonra çalışmak istemiş ancak Serkan Dilek'in çocuğunun yanında olması gerektiğini söyleyerek, çalışmasını istemediğini belirtmiştir. Dilek çocuklarına bakıcı bulmuş, çalışmak için her türlü ortamı yaratmış ancak Serkan eşinin çalışmasına izin vermemiştir. Durumları iyi olmasına rağmen Serkan Dilek'in özel ihtiyaçları ve ev ihtiyaçlarını karşılaması için eline çok az miktarda para vermekte ya da hiç para vermemektedir. Sürekli olarak Dilek'in çok para harcadığından şikâyet etmektedir. Dilek gittikçe sosyal çevresinden uzaklaşıyor, özgüvenini yitiriyor. Kendini çok işe yaramaz hissediyor, hayattan eskisi gibi zevk alamıyor. Kendini umutsuz ve mutsuz hissediyor.

Kadına yönelik ekonomik şiddete ilişkin tutumları belirlemeye çalıştığımız bu öykü maddelerinde öğrencilerin geleneksel tutumlara sahip olmadıkları, kadının ekonomik olarak özgür olması, kısıtlanmaması ve kendi kararlarını kendi vermesi yönünde destekleyici tutumların yer aldığı gözlenmiştir.

Örnek olarak 'Dilek evde oturup çocuğuna bakmalıdır' cümlesine %46,2 oranında katılmıyorum cevabı verilmiştir. Ancak bu ifadede yine cinsiyet farkı gözlenmiş ve erkekler kadınlara oranla daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabını vermişler ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Yine öğrenciler 'Çalışan kadınlar evlilikte kadınlık görevlerini tam olarak yerine getiremezler.' cümlesine %51,5 oranında katılmıyorum cevabı vermişlerdir. Erkekler kadınlara oranla daha fazla 'katılıyorum' ve 'kısmen katılıyorum' cevabı vererek olumsuz tutumu desteklemişlerdir.

'Dilek çalışıp çalışmama konusunda kararı kendi vermelidir.' maddesine öğrencilerin %62,9'u katılıyorum cevabını vermiştir.

Kadına yönelik ekonomik şiddete ilişkin bulgulara baktığımızda; ekonomik şiddete

ilişkin tutumların diğer şiddet türlerine göre daha olumlu olduğunu görmekteyiz, ancak yine erkeklerin kadınlara oranla şiddete ilişkin daha toleranslı tutumlara sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumun geçmişten günümüze ataerkil bir toplum olmamızdan ve erkeğin evin reisi, evin geçimini sağlamakla yükümlü kişi olarak görülmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Halen kadın evde olup, evin işlerini yapmalı ve çocuklara bakmalı görüşünün desteklendiği görülmektedir.

Kadına yönelik şiddetin boyutlarına ilişkin toplam puanlar üzerinden karşılaştırma

Duygusal, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete ilişkin toplam tutum puanları arttıkça evlilik içinde şiddetin uygulanabilirliğine ilişkin olumsuz tutumlar artmaktadır. Kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ortalamaları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bekleneceği gibi erkeklerin ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı biçimde yüksektir.

Bu durum literatürde bulunan çalışmaları destekler bir şekilde kadınların erkeklere oranla evlilik içi şiddete daha güçlü bir şekilde karşı çıktıklarını göstermiştir (Bhanot ve Senn, 2007, Nayak ve ark., 2003, Harris ve Cook, 1994).

Sakallı-Uğurlu ve Ulu (2003) öğrencilerle yaptıkları tutum çalışmasında benzer şekilde erkek katılımcıların evlilik içinde kadına yönelik şiddete daha toleranslı tutumlara sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Devam edilen sınıfa göre kadına yönelik yalnızca duygusal ve fiziksel şiddete ilişkin tutum ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaşma göstermektedir. Cinsel ve ekonomik şiddete ilişkin tutum ortalamalarında bir farklılaşma gözlenmemiştir. Beklenildiği gibi üniversitede daha uzun süre eğitim gören öğrencilerin daha kısa süredir eğitim alanlara göre şiddete karşı daha olumlu tutumlara sahip oldukları saptanmıştır.

Öğrencilerin sınıf durumlarına dikkat edilmesinin amacı üniversite yaşantısının ve üniversite eğitiminin ailede kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarda bir farkındalık ve değişim yaratacağı beklentisidir. Ancak üniversitede buldukları yıla göre öğrencilerin evlilikte kadına yönelik şiddetle aile içi şiddete ilişkin tutum ölçek ortalamalarının

istatistiksel olarak anlamlı ölçüde farklılaşmıyor olması özellikle katılımcıların mezuniyetleri sonrası meslek yaşantılarında aile içi şiddet mağdurlarına hizmet verme olasılığı yüksek olan tıp öğrencileri oldukları göz önüne alındığında dikkat çekici bir bulgudur.

Evlilik içinde kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutumlar ve ilgili değişkenler

Evlilik içinde kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutumları belirlemek amacıyla kullanılan bu ölçekte sonuçlar beklenildiği gibi erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ailede kadına yönelik şiddeti daha fazla destekler doğrultuda tutumlar göstermişlerdir.

Locke ve Richman'a göre (1999) kadınlar benzer bir şiddete maruz kalma ihtimalleri olduğu için ve kendi cinsiyetinden olanları destekleme ihtiyaçlarından ötürü şiddet mağdurlarını anlamaya daha eğilimlidirler. Erkekler ise kendi cinsiyetlerini koruma ihtiyaçlarından veya istismara şiddete sebep olan şeyleri anlayamadıkları için kadınlara göre şiddet gösteren erkekleri daha az suçlama eğilimindedirler

Bu sonuç Ercan'ın (2009) öğrencilerle gerçekleştirdiği araştırmasıyla tutarlıdır. Çalışmada erkekler kadınlara göre ciddi oranda daha fazla kadına yönelik fiziksel şiddeti destekler tutum sergilemişlerdir. Ercan bu durumun erkeklerin toplum içinde avantajlı konumlarını korumak istemeleri ve ataerkil toplumlarda kadını koruma görevi ve buna bağlı olarak baskı altında tutma hakkının erkeklerle verilmesiyle açıklanabileceğini vurgulamıştır.

Öğrencilerin bulunduğu sınıf durumuna göre evlilik içinde kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutum ortalamalarını karşılaştırdığımızda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu durum şiddet öykülerindeki tutum puanlarıyla uyumsuzluk göstermektedir.

Evlilik içinde kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutum toplam puanlarını diğer demografik bilgilerle karşılaştırdığımızda doğum yeri, anne-baba doğum yeri, anne babanın medeni durumu, anne-babanın eğitim düzeyi, anne- babanın yaşadığı yer, geçmiş

şiddet yaşantısı gibi değişkenlerle toplam puanlar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Yalnızca ailelerinin ekonomik durumunun düşük olduğu öğrencilerin kadına yönelik şiddeti daha fazla destekler yönde tutumlara sahip oldukları gözlenmiştir.

Evlilikte kadına yönelik şiddeti meşru görme ve ilgili değişkenler

Kadına yönelik şiddeti meşru görme ölçeğinde erkek öğrencilerin olumsuz tutum ortalamalarının kadın öğrencilerden çok daha fazla olduğu gözlenmektedir.

Araştırmada, en yüksek oranda kocanın karısına vurmasının mazur görülebileceğinin belirtildiği durumların; kadının kocasını 'aldatmasına' ve 'kocasının cinselliği hakkında arkadaşlarına bilgi vermesine' ilişkin durumlar olduğu gözlenmiştir. Şiddeti destekler tutum özellikle erkek öğrenciler tarafından sergilenmiştir.

Yine Baykal (2008) üniversite öğrencileriyle yaptığı araştırmasında şiddetin kadının eşini aldatması, sadakatsizliği durumlarında mazur görülebileceği sonuçlarını elde etmiştir. Yine kadınlar erkeklere göre, ailede kadına yönelik şiddeti daha az meşru görmekte, maruz kaldığı aile içi şiddet için kadını daha az suçlama eğilimi göstermekte ve şiddete maruz kalan kadına yardım verilmesini daha fazla desteklemektedirler.

Benzer sonuç Ercan'ın (2009) öğrencilerle yapmış olduğu çalışmasında da gözlenmektedir. Erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre fiziksel şiddetin meşrulaştırılabilirliği boyutunda ciddi oranda yüksek skorlara ulaşmışlardır.

Altınay ve Arat'ın (2007) yaptıkları çalışmada dayanın meşru görülmesi noktasında kadınların hem fikir olduğu görülmektedir. Haklı görülebilecek dayak yoktur diyenlerin oranı Doğu Anadolu örnekleminde %86 iken, orta-batı örnekleminde ise %89 olmuştur.

Yine beklenildiği gibi 1.sınıf tıp öğrencilerinin kadına yönelik fiziksel şiddetin meşrulaştırılabilirliği boyutunda 6.sınıf öğrencilerine oranla ortalamalarının yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu durumun 1.sınıf öğrencilerin eğitim hayatlarının başında olmaları, kadına yönelik şiddete ilişkin bilgilerinin yetersizliği ve meslek alanındaki deneyimsizliklerinden

kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Ancak araştırmaya katılan grubun alanda çalışırken şiddete maruz kalmış kadın grubuyla en çok karşılaşacak meslek gruplarından biri olması dolayısıyla bu veriler önem taşımaktadır. Bu veriler Türkiye’de halen kadına yönelik şiddetin nedenleri olabileceği ve bazı durumlarda mazur görülebileceği fikrinin yaygınlık taşıdığını göstermektedir. Kadına yönelik şiddetin meşru görülebilmesi zemininden hareketle kadına yönelik şiddet üzerine çalışmaların derinleştirilmesinin ve boyutlarının artmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Ek olarak üniversite öğrencilerinin öğrenim sürecine bu konuda alacakları eğitimin önemi göze çarpmaktadır.

Evlilik içinde kadına yönelik şiddeti meşru görme puanlarını diğer demografik verilerle karşılaştırdığımızda babanın doğum yeri, anne-babanın yaşadığı yer, anne-babanın medeni durumu, annenin eğitim durumu, ailede geçmiş psikiyatrik öykünün varlığı, şiddete ve aile içi şiddete maruz kalma ve tanık olma durumlarıyla aralarında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Yalnız annenin doğum yeri, baba eğitim durumu, ailenin gelir durumu değişkenleriyle aralarında anlamlı bir fark bulunmuş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Anne doğum yeri Doğu ve Kuzey Anadolu olan katılımcıların şiddeti daha meşru kılma eğiliminde oldukları gözlenmektedir. Bu durum, kadının şiddet gördüğü kültürlerde çocukların şiddeti kanıksadıkları ve meşru görme eğiliminde olabileceklerini düşündürmektedir. Yine aynı şekilde düşük eğitim düzeyine sahip erkeklerin şiddete daha meyilli oldukları ve yine düşük sosyoekonomik gelir düzeyi bulunan ailelerde şiddetin daha çok görüldüğü literatür bilgilerinden hareketle, şiddetin sık görüldüğü ailelerde şiddetin kanıksanma ve meşrulaştırma eğiliminde olabileceği düşünülmektedir.

Yine Ercan’ın (2009) yaptığı çalışmada; kadınların gelir düzeyinin arttıkça kadına yönelik şiddete ilişkin tutum daha az destekleyici hale gelmektedir. Ancak erkeklerde gelir seviyesi önemli belirleyici olarak bulunmamıştır. Ercan bu durumu erkeklerin şiddete ilişkin tutumlarının gelir düzeyi dışındaki etkenlere daha fazla bağlı olmasıyla açıklanabileceğini belirtmiştir.

Kadının eşi tarafından cinsel ilişkiye zorlanmasına ilişkin tutumların cinsiyetler açısından karşılaştırılması

Araştırmada kullandığımız ölçeklerdeki özellikle evlilik içinde tecavüzü yordayan cümlelere baktığımızda; ‘Ayşe kocası tarafından tecavüze uğramıştır, evlilik içinde tecavüz söz konusu olamaz, kocası ile cinsel ilişkiye girmeyi reddederse erkeğin eşine fiziksel şiddet uygulamaya hakkı vardır’ cümlelerinde erkeklerin kadınlara oranla daha fazla şiddeti destekleyici ve evlilik içinde gerçekleştirilen cinsel saldırının tecavüz olarak görülemeyeceğine dair tutumları olduğu gözlenmiştir.

Türk ceza kanununun 102. maddesinde;

(1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda, yedi yıldan on iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır. Şeklinde belirtilmektedir (www.tbmm.gov.tr.).

Türk ceza kanununa göre suç olarak sayılmakta olan bir konunun halen toplum tarafından görmezden gelinmesi ve yok sayılması durumu oldukça endişe vericidir.

Mor Çatı; başvuran kadınların maruz kaldıkları cinsel şiddet davranış oranının % 37 olduğunu belirtmektedir. Evlilik içinde cinsel şiddete uğrayan kadın yaşadıklarının adını koymakta zorlanmakta, anlam vermekte zorluk çekmektedir. Ayrıca yaşadığı cinsel şiddeti dile getirmesi ve bununla ilgili yetkili yerlere şikayette bulunması oldukça zor olmaktadır. Kadınların evliliği erkeğin cinselliğinin tatmin edildiği bir anlaşma şeklinde görmeye şartlandırılarak yetiştirildiklerinden ve bu konudaki haklarını bilmemelerinden dolayı çoğu zaman eşinin bu davranışını saldırı olarak tanımlayamamakta ve şikayette bulunamamaktadır. (Mor Çatı, 1998).

Gölge ve ark.(2000) çalışmalarında evlilik içinde fiziksel şiddete maruz kalan kadınların %56’sının fiziksel şiddet sonrası cinsel ilişkiye zorlandıkları bilgisini

vermişlerdir. Yine Altınay ve Arat'ın (2007) yaptığı araştırmada kadınlardan %14 ü eşleri tarafından en az bir kez istemedikleri zaman cinsel ilişkiye zorlandıklarını ifade etmişler.

Evlilik tecavüzü ve yabancı birinin gerçekleştirdiği tecavüzü karşılaştıran bir çalışmada, katılımcıların eş tarafından gerçekleştirilen tecavüz olayında kurbanın haklarının daha az ihlal edildiğine inandıklarını belirtilmiştir (Monson ve ark., 1996).

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya başlanırken hedeflenen katılımcı sayısının çok altında katılımcı olması araştırmanın sınırlılıklarından biridir. Araştırma gönüllük esasına göre yapılmış, sonuç olarak hedeflenenin altında katılım sağlanmıştır. Bu durumun öğrencilerin anket doldurmadaki isteksizliklerinden, aile içi şiddet konusunda yeterince bilgi sahibi olmamaları ve toplumsal olarak önemli bir sağlık sorunu olan kadına yönelik şiddet hakkında duyarlılık geliştirmemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Katılımcı sayısının azlığı değerlendirme yapma sınırlılığını da beraberinde getirmektedir.

Ayrıca aile içi şiddet halen toplumumuzda paylaşılması ve dile getirilmesi güç bir olgudur. Katılımcıların çoğunluğunun araştırmaya katılmamasının sebebi olarak aileleri ve kendi şiddet yaşantılarıyla ilgili paylaşımında bulunmakta zorluk yaşadıklarını gösterdiği düşünülmektedir.

Araştırmada kullanılan bilgiler, yüz yüze ayrıntılı görüşmelerle değil, anket sorularının cevaplanması ile alınmıştır. Anket çalışmalarında derinlemesine bilgiye ulaşmak güçleşmekte; gizleme veya yanlış yanıt verilme olasılığı daha yüksek olabilmektedir.

Araştırma popülasyonunu sadece tıp fakültesi 1. ve 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu alanda, farklı sınıfları ve yaş özelliklerini kapsayan çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada katılımcılar kadına yönelik şiddetle ilgili duyarlılık ve eğitim kazanmaları, buradan hareketle meslek yaşantıları boyunca aile içi şiddet öyküleriyle sıklıkla karşılaşacağı düşünülen bir gruptan, geleceğin sağlık çalışanları arasından seçilmiştir. Toplumdaki diğer bireyler gibi sağlık personeli de önceden oluşmuş yanlış inançlara sahip olabilmektedirler. Sağlık personeli öncelikle bu inançlarının, yargılarının mutlaka farkına varmalıdır. Daha sonra şiddeti tanıma ve mücadele etme konusunda uygun bilgi, beceri ve duyarlılığa sahip olmalıdır. Sağlık çalışanları tıp eğitimleri süresince şiddet mağduru kadınları erken dönemde tanıyabilme, şiddete uğradığına dair bir bulgu saptadığında hemen müdahale edebilme, şiddete maruz kalan kadınla uygun görüşme teknikleri içinde görüşme yapabilme, kadının güvenliğini sağlayabilmesi ve ihtiyacı olan yardımı alabilmesi için uygun yönlendirmeleri yapabilme donanımını edinmeleri gerekmektedir. Eğitim programları içinde bu önemli konu başlıkları mutlaka yer almalıdır.

Araştırma sonuçlarında öğrenciler halen bazı durumlarda kadına yönelik şiddetin meşru görülebileceğinin belirtmişler, özellikle erkek öğrenciler kadına yönelik şiddeti kabullenici tutumlar göstermişlerdir. Oysaki kadına yönelik şiddetin bir nedeni, meşru görülebilecek durumları ve hafifletici nedenleri olmaması gerekmektedir.

Herhangi bir erkeğin karısı hakkındaki düşüncelerinden önce, genel olarak toplumun kadın hakkındaki düşüncelerine bakmanın bizi çözüme götürebileceği düşünülmektedir.

Bu sonuçlardan hareketle; kadın ve kadına yönelik şiddete ilişkin yanlış inançların ortadan kalkması için toplumu bilinçlendirmeye yönelik çalışmalar yapmak gerekmekte olduğu gözler önüne serilmiştir. Özellikle emniyet görevlileri, adli görevliler ve sağlık çalışanlarına bu konuda duyarlılık geliştirmelerine yönelik eğitimler verilmesiyle kadına yönelik şiddetin erken dönemde tanınmasının ve müdahalenin, kadının can güvenliğinin sağlanmasının, kadınların yaşamış oldukları travmanın şiddetinin artmasının ve kadının ikinci kez travmatize olmasının önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Şiddete maruz kalmış kadınlarla ve çocuklarla çalışan bütün mesleklerin bu konuda öncelikle kendi önyargılarının farkına varması ve bu konuda bilgi sahibi olması gerekmektedir. Aynı

zamanda, belki de bu süreçte en önemlisi kadının yargılamadan dinlenebilmesidir. Önyargı ve tutumlarımız çok küçük yaşlardan başlayarak oluşmakta ve kalıplaşmaktadır. Tüm bu nedenlerle okullarda tüm yaş gruplarından öğrencilere şiddet ve cinsiyetçilik karşıtı eğitimler verilmesi son derece önemlidir.

KAYNAKLAR

- Aktaş, M.A. (2006). Aile içi Şiddet: Kadının ve Çocuğun Korunması. İstanbul, Elma Yayınevi.
- Akçer, D.Z.(2006). Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Kadınlar:Diyarbakır Örneği.Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji A.D., Diyarbakır
- Akyüz, G., Kuğu,N., Doğan,O, Özdemir,L. (2002). Bir Psikiyatri Kliniğine Başvuran Evli Kadın Hastalarda Aile İçi Şiddet Evlilik Sorunları Başvuru Yakınması ve Psikiyatrik Tanı. Yeni Symposium 40 (2): 41-48
- Akvardar,Y., Yüksel, Ş. (1993). Cinsel Tecavüz Uğrayan Kişilere Karşı Alınan Tavrı. NöroPsikiyatri Arşivi ;30(2):347-351 .
- Altınay, G.A., Arat, Y. (2007). Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet. İstanbul
- Altun, M. (2006).Denizli İli Kırsalda Bir Sağlık Ocağı Bölgesinde 15-49 Yaş Evli Kadınların Fiziksel Şiddet Görme Durumları Ve Kadınların Şiddete İlişkin Tutumları. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı A.D., Denizli
- Atman, C.Ü. (2003). Kadına Yönelik Şiddet; Cinsel Taciz Ve Irza Geçme. Sted, 12(9):333-335
- Bay, A., Sorgun, E., Aker, T. (2004) Kadına Yönelik Şiddetin Psikolojik Sonuçları .XIII. Ulusal Psikoloji Kongresi (7-11 Eylül)
- Baykal,T. (2008). Ailede Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet, Bu Şiddete İlişkin Tutumlar Ve Kişinin Şiddet Yaşantısı. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji A.D., İzmir
- Bektaş, M., Öztürk,C. (2007). İzmir’de Bir İlköğretim Okulunda Aile İçi Şiddet Araştırması. Ege Pediatri Bülteni, 14(3): 165-169.
- Besser, A., & Priel, B. (2005). The Apple Does Not Fall Far From The Tree: Attachment Styles and Personality Vulnerabilities to Depression in Three Generations of Women. Personality and Social Psychology Bulletin, 31(8), 1052–1073
- Bhanot, S., Senn, Y.C. (2007). Attitudes Towards Violence Against Women In Men of South Asian Ancestry: Are Acculturation and Gender Role Attitudes Important Factors. J Fam Viol 22:25–31.
- Bostock, J., Plumpton, M., Pratt, R.(2009). Domestic Violence Against Women: Understanding Social Processes and Women’s Experiences. Journal of Community & Applied Social Psychology, 19:95-110.
- Cann K, Withnell S, Shakespeare J, Doll H, Thomas J. (2001). Domestic violence : a comparative survey of levels of detection, knowledge, and attitudes in healthcare workers. Public Health, 115:89-95.

Clements,M.C., Sawhney, D.K. (2000). Coping with Domestic Violence: Control Attributions, Dysphoria, and Hopelessness. 13(2): 219-224.

Cohn F, Salmon ME, Stobo JD. (2002). Committee on the Training Needs of Health Professionals to Respond to Family Violence,Board on Children, Youth, and Families. Confronting Chronic Neglect: The Education and Training of Health Professionals on Family Violence Institute of Medicine. Washington DC: National Academy Press.

Cüceloğlu, D. (1999). İnsan ve Davranışı. İstanbul, Remzi Kitabevi

Çetin, H. (2004). Öğrenci Ergenlerin Şiddete Yönelik Tutumları: Yaş ve Cinsiyete Yönelik Bir İnceleme. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri A.D.Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Ankara

Çetiner, G. Ş. (2006). Aile İçi Şiddet Yaşayanlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Disiplinler Arası Sosyal Psikiyatri Ana Bilim Dalı, Ankara..

Çiftçi, Ö. (2007). Yaşadıkları Şiddet Nedeniyle Sığınma Evlerine Başvuran Kadınların Umutsuzluk, Depresyon ve Üreme Sağlığı Durumlarının Değerlendirilmesi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği A.D., İstanbul.

Çıtak, A.(2008). Kadınların Çalışmasına Yönelik Tutum: Cinsiyet, Cinsiyet Rolü Ve Sosyoekonomik Düzeye Göre Bir Karşılaştırma. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji A.D., Ankara

Çivi, S., Kutlu, R., Marakaoğlu, K. (2008). The frequency of violence against women and the factors affecting this: a study on women who applied to two primary health care centers. Gülhane Tıp dergisi, 50: 110-116.

Deborah, G. (2000). Family Violence and Violence Against Children, Children and Society Volume, 14 : 395-403

Direk, Z. (2007). Cinsiyetli Olmak: Sosyal Bilimlere Feminist Bakışlar. İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Dişsiz, M., Şahin, H.N.(2008). Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003. Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara

Doğanavşargil, Ö., Vahip, I. (2007). Fiziksel Eş Şiddetini Belirlemede Klinik Görüşme Yöntemi. Klinik Psikiyatri, 10:125-136

Doğanavşargil, Ö, Sertöz, Ö.Ö. (2007). Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Somatizasyon: İki Kuşağın Geriye Dönük İncelenmesi Türkiye'de Psikiyatri, 9(2):84-90

Dobash, R. E., & Dobash, R. P. (1992). Women, violence and social change. London, Routledge

Ercan, N. (2009). Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumların Yordayıcıları: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik, Sistemi Meşrulaştırma ve Dini Yönelim. Ortadoğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü, Ankara.

Ergöner, A., Özdemir, M., Sönmez, E., Can, İ., Köker, M., Salaçin, S.(2006). Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Öğrencilerinin Aile içi Şiddete Yaklaşımları. Adli Bilimler Dergisi, 5 (4): 7-13.

Ergin N, Bayram N, Alper Z, Selimoglu K, Bilgel N.(2005). Domestic Violence: A Tragedy Behind The Doors. Women Health, 42: 35–51.

Ersoy ÖÇ, Eryılmaz HY. (2008). Sağlık çalışanları şiddete ve konuya ilişkin rollerine yönelik ne düşünüyor, ne yapıyor. 1. Kadın Sağlığı Kongresi“kadına yönelik şiddet“ Kongre Kitabı, Ankara, s.164.

Glick, P., Sakallı-Uğurlu, N., Ferreira, M. C. & De Souza, M. A. (2002). Ambivalent sexism and attitudes toward wife abuse in Turkey and Brazil. Psychology of Women Quarterly. 26: 292-297.

Gölge, Z.B., Gökdoğan, M., Göktürk, G.(2000). Aile İçi Şiddet: Eşler arası İlişkiler. IV.Adli Bilimler Kongresi, İstanbul, 10-13 Mayıs.

Güler,N., Tel, H., Tuncay, Ö.F. (2005). Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 27 (2): 51 – 56.

Gültekin, G., Tunalı, G., Akduman, B., Cantürk, G. (2004). Aile İçi Şiddet Ve Hukuki Düzenlemeler, Adli Psikiyatri Dergisi, 1(4):17-30.

Harris, J.R., Cook, A.C., (1994). Attributions About Spouse Abuse: It Matters Who the Batters and Victims Are, Sex Roles, 30:7-8.

Heise, L. (1993). Violence against women; the hidden burden, World Health Statistics Quarterly, 46(1):14–22

Hıdıroğlu, S., Topuzoğlu, A., Ay,P., Karavuş, M. (2006). Kadın ve Çocuklara Karşı Fiziksel Şiddeti Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: İstanbul’da Sağlık Ocağı Tabanlı bir Çalışma. Yeni Symposium Journal 44(4): 196–202.

İşiloğlu, B., (2006). Anksiyete ve Depresyon Tanısı İle İzlenen Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddetin Sosyodemografik Faktörler, Çift Uyumu ve Hastalıkla İlişkisi. Bakırköy Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.

İlkkaracan P., Gülçür L., Arın.C. (1996). Aile içinde Kadına Karşı Sıddet. İlkkaracan P, Gülçür L, Arın C. (yayına hazırlayan). Sıcak Yuva Masalı. Metis yayınları, İstanbul.

İlkkaracan, P. (2003) Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik, İletişim Yayınları İstanbul.

Johnson, P.M., Ferraro, J.K.(2000). Research on Domestic Violence in the 1990s: Making

Distinctions . Journal of Marriage and the Family, 62 : 948–963.

Ka-der. (2003). Kadın Sorunlarına Çözüm Arayışı Kurultayı, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Çalışma Grubu İstanbul, 14 –15 Haziran 2003, Ulaşım Tarihi 06 Aralık 2009, http://www.ka-der.org.tr/raporlar/kadin_siddet.doc.

Kadına Karşı Şiddet, Nedenleri ve Sonuçları Özel Raportörü Yakın Ertürk Türkiye Raporu. Ulaşım Tarihi 01.12.2009, <http://www.ohchr.org>.

Kandemir, Ö.(2007) Şanlıurfa ili Viranşehir İlçe Merkezinde Sağlık Personelinin Aile içi Şiddet Konusunda Bilgi Tutum ve Meslek Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Şanlıurfa.

Kağıtçıbaşı, Ç.(2000). Yeni İnsan ve İnsanlar. Evrim yayınevi, İstanbul

Korkut-Owen F., Owen, V. D. (2008). T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet.

Krug E.G., Dahlberg L.L., Mercy J.A. (2002) World report on violence and health. Geneva, World Health Organization.

Locke, L. M., Richman, C. L. (1999). Attitudes Toward Domestic Violence: Race and gender issues. Sex Roles, 40, 227–247.

Mayda A., Akkus, D. (2003). Ev Kadınlarına Yönelik Aile İçi Şiddet. Sağlık ve Toplum Dergisi, 13(4): 51 – 58.

Monson, C. M., Byrd, G. R., Langhinrichsen-Rohling, J. (1996). To have and to hold. Perceptionsof marital rape. Journal of Interpersonal Violence, 11; 410–424.

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. (1998).Geleceğim Elimde. İstanbul, Mor Çatı Yayınları

Mutlu, F. (2006). Aile içi şiddet sürecinde kadına yönelik şiddet üzerine sosyolojik bir araştırma.Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji AD., Elazığ

Navaro, L. (1999). İki Boy Ufak Pabuç. İstanbul, Remzi Kitapevi.

Nayak, B.M., Byrne, A.C., Martin, K.M., Abraham, G.A., (2003). Attitudes Toward Violence Against Women: A Cross-Nation Study. Sex Roles, 49:7-8.

Nicolson, P., Wilson, R. (2004). Is Domestic Violence a Gender Issue? Views from a British City. Journal of Community & Applied Social Psychology, 14: 266–283.

Olavarrieta, C.D., Paz, F., Abuabara, K., Ayala, H.B.M., Kolstad, K., Palermo, T. (2006). Abuse During Pregnancy in Mexico City. International Journal of Gynecology and Obstetrics, 8:1-8.

Özmen-Kaymak, S. (2004). Aile İçinde Öfke Ve Saldırganlığın Yansımaları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37 (2): 27-39.

PIAR-GALLUP (1992). Türk Kadınının Gündemi. Araştırma Raporu. T.C.Başbakanlık, Ankara.

Riggs, S.D., Caulfield,B.M., Street, E.A. (2000). Risk for Domestic Violence: Factors Associated with Perpetration and Victimization. *Journal of Clinical Psychology*, 56(10); 1289–1316.

Sakallı-Uğurlu, N. (2002). Koca Sözü Dinlemeyen Kadınlara Uygulanan Fiziksel veya Sözel Şiddete Kim Daha Olumlu Bakar?, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Poster Sunum PO#6, Ulaşım Tarihi 25.11.2009, <http://www.metu.edu.tr/~psi/oposter.htm>

Sakallı, N. (2001). Beliefs About Wife Beating Among Turkish College Students:The Effects of Patriarchy, Sexism and Sex Differences. *Sex Roles*, 44(9/10), 599-610.

Sakallı-Uğurlu, N. Ulu, S.(2003). Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete Yönelik Tutumlar: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik, Yaş, Eğitim ve Gelir Düzeyinin Etkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6(11-12) 53-65.

Salaçin, S., Ergöner, T.A., Uyaniker, D.Z. (2009). Kadına Yönelik Şiddet. *Klinik Gelişim, Adli Tıp Özel Sayısı*, 22:95–100

Scott, S., Babcock, J.C. (2009) . Attachment as a Moderator Between Intimate Partner Violence and PTSD Symptoms. *J Fam Viol*, DOI 10.1007/s 10896-009-9264-1.

Sezgin U. (2003) Travma Yaşantısı Olan Kadınlarda Grup Psikoterapisinin Etkinliği, *Nöropsikiyatri Arşivi*, 40(3–4): 53–63

Shuler, S., Islam, F. (2007). Women’s Acceptance of Intimate Partner Violence within Marriage: Qualitative Perspectives from Rural Bangladesh. To be Presented at the Population Association of America 2007 Annual Meeting New York, NY; 29-31.

Smith, L.D. (2008). Disability, Gender and Intimate Partner Violence:Relationships from the Behavioral Risk Factor Surveillance System. *Sex Disabil*, 26:15-28

Sorgun, E., Aker, T., Bay, A., (2004). Bir Grup Yüksekokul ve Üniversite Öğrencisinin Cinsel Şiddete İlişkin Algı ve Tutumları: Cinsel Şiddet ve Etiketleme. XIII. Ulusal Psikoloji Kongresi (7-11 Eylül).

Stickley,A., Kislitsyna, O., Timofeeva, I, Vagero,D. (2008). Attitudes Toward Intimate Partner Violence Against Women in Moscow, Russia. *J Fam Viol* 23:447–456.

Taft, T.C., Monson,M.C., Schumm, A.J., Watkins, E.L., Panuzio, J., Resick, A.P. (2009). Posttraumatic Stress Disorder Symptoms, RelationshipAdjustment, and Relationship Aggression in a Sample of Female Flood Victims. *J Fam Viol* (2009) 24:389–396.

Türk Ceza Kanunu. Ulaşım Tarihi 25.11.2009.www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html.

Tjaden, P., Thoennes, N. (1998). Prevalence, incidence and consequences of violence

against women. National Institute of Justice, NCJ 172837.

Turan, M., Özkan,İ., Telcioğlu,M., Kucur, R. (2000). Kadınlarda Ruhsal Hastalık Ortaya Çıkışı ve Şiddete Maruz Kalma Arasındaki Niteliksel İlişki. 3P, 8(2):112-118.

Vahip, I.(2002). Evdeki Şiddet ve Gelişimsel Boyutu:Farklı Bir Açıdan Bakış, Türk Psikiyatri Dergisi, 13(4):312-319.

Yetim, D., Şahin, M.E. (2008). Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım. Aile Hekimliği Dergisi, 2(2): 48-53

Yıldırım ,A. (1998). Sıradan Şiddet -Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları. İstanbul, Boyut Kitabevi

Yiğitalp, G., Ertem, M., Özkaynak, V.(2007). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Konusunda Deneyimleri ve Bu Konudaki Görüşleri. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 2007: 6 (2).

Yüksel, Ş.(2007) Cinsel Şiddetten İyileşme Sürecinse Tedavi. Panel: Cinsel Şiddette İyileşme Süreci. Uluslararası Ruhsal Travma Toplantıları V.İstanbul..

Yoshiaka, M.R., Dinioia, J., Ullah, K. (2001). Attitudes Toward Marital Violence: An Examination of Four Asian Communities. Violence Against Women, 7(8) : 900–927

http://multeci.net/multeci_kadınlar2.html

<http://bianet.org/bianet/diger/114548-es-veya-eski-es-cinsel-istismari>

http://www.ihop.org.tr/dosya/YE/ye_raportr.doc.

ÖZGEÇMİŞ

1. Bireysel Bilgiler

Adı Soyadı: Aylin KULA

Doğum Yeri ve Tarihi: Balıkesir, 28.04.1982

Uyruğu: T.C.

Medeni Durumu: Bekar

Çalıştığı Kurum: Küçükçekmece Belediyesi Aile Danışma Ve Eğitim Merkezi

İletişim Adresi ve Telefonu: Altunizade Mah. Gonca Sok. Atabey Apt. 3/4

Üsküdar/İstanbul – 05055925697

2.Eğitimi:

2000–2004 Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

1996–2000 Balıkesir Lisesi

Yabancı Dili: İngilizce

3. Unvanları

Psikolog

4. Mesleki Deneyimi

2009- Devam Küçükçekmece Belediyesi Aile Danışma ve Eğitim Merkezi

2005-2009 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

2004-2005 Betemar Diyaliz Merkezi

5. Üye Olduğu Bilimsel Kuruluşlar

Türk Psikologlar Derneği

European Society for Traumatic Stress Studie

EK-1 Sosyodemografik Bilgi Formu

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Araştırma bilimsel bir amaç doğrultusunda yapılmaktadır, bu yüzden dolduracağınız ölçek kişi veya kişilere verilmeyecektir. Kişisel bilgi formunu ve ölçeği doldururken isim yazmayınız.

Vereceğiniz katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Cinsiyet: () Kadın () Erkek

Doğum Tarihi : (Gün/Ay/Yıl) .././....

Doğum Yeri :

Medeni Durum:

Şu anda kiminle beraber kalıyorsunuz:

() ailemle () arkadaşlarımla () yurttan () diğer.....

Kaçıncı sınıfa devam ediyorsunuz?

Anne ve babanın doğum yerleri: Anne:.....
Baba:.....

Ailenin yaşadığı yer:

Anne –babanın medeni durumu: Evli ()
Birlikte yaşıyorlar ()
Ayrı yaşıyorlar ()
Boşanmış ()
Dul ()

Anne eğitim düzeyi: Okur-yazar ()
İlkokul mezunu ()
Ortaokul mezunu ()
Lise mezunu ()
Yüksekokul mezunu ()
Üniversite ()

Baba eğitim düzeyi: Okur-yazar ()
İlkokul mezunu ()
Ortaokul mezunu ()
Lise mezunu ()
Yüksekokul mezunu ()
Üniversite ()

Ailenin toplam aylık geliri:

Ailenizde herhangi bir psikiyatrik hastalık öyküsü var mı?

() Evet () Hayır

Genel olarak öğrenim hayatınızda okul başarı durumunuzu değerlendirir misiniz?

() Zayıf () orta () başarılı

Son bir aydır kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

ÇOK KÖTÜ	KÖTÜ	NORMAL	İYİ	ÇOK İYİ
----------	------	--------	-----	---------

Ailenizle ilişkileriniz genel olarak nasıldır?

ÇOK KÖTÜ	KÖTÜ	NORMAL	İYİ	ÇOK İYİ
----------	------	--------	-----	---------

Annemizle ilişkileriniz genel olarak nasıldır?

ÇOK KÖTÜ	KÖTÜ	NORMAL	İYİ	ÇOK İYİ
----------	------	--------	-----	---------

Babanızla ilişkileriniz genel olarak nasıldır?

ÇOK KÖTÜ	KÖTÜ	NORMAL	İYİ	ÇOK İYİ
----------	------	--------	-----	---------

Herhangi bir şiddete maruz kaldınız mı veya tanık oldunuz mu?

EVET HAYIR

Evetse belirtiniz.....
.....
.....

Aileniz içinde herhangi bir şiddete tanık oldunuz mu?

EVET HAYIR

Evetse belirtiniz.....
.....
.....

HERHANGİ BİR ŞİDDET OLAYI YAŞADIYSANIZ VEYA TANIK OLDUYSANIZ AŞAĞIDAKİ SORULARI CEVAPLAYINIZ.

SON BİR AYDIR.....

1. Yaşadığınız veya tanık olduğunuz şiddeti hatırlatan düşünceler, duygular, kabuslar, yerler veya kişiler nedeniyle korku veya kaygı yaşadınız mı?

EVET HAYIR

2. Yaşadığınız veya tanık olduğunuz şiddeti düşünmemek, olayları hatırlatan şeylerden uzak durmak için çaba harcadınız mı?

EVET HAYIR

4. Kendinizi sürekli diken üstündeymişçesine veya tetikte hissettiniz mi?

EVET HAYIR

5. Yaşadığınız veya tanık olduğunuz şiddetten sonra kendinizi duygusal olarak künt, taşlaşmış, yakın ilişkilerden kopuk, uzak veya ilgisiz hissettiniz mi?

EVET HAYIR

6. Bu sorunlar nedeniyle ruhsal bir tedavi veya danışmanlık ihtiyacı hissediyor musunuz?

EVET HAYIR

EK-2 Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Vinyetler

Lütfen aşağıdaki öyküleri okuyarak, öykülerin altındaki ifadelere ne derece katılıp katılmadığınızı, ifadelerin yanında yer alan harflerden en uygun olanı işaretleyerek belirtiniz.

Meryem ile Ahmet 8 yıllık evlidir. Meryem ev kadını olup lise mezunu ve 2 çocuk annesidir. Ahmet özel bir okulda öğretmenlik yapmaktadır. Meryem bütün gün çocuklarla uğraşmakta ve kendileriyle yaşayan yatalak durumdaki kayınvalidesine bakmaktadır. Son 3 yıldır Ahmet evliliğine karşı özensiz davranmakta, vaktini arkadaşlarıyla geçirmektedir. Evde Meryem ile vakit geçirdiği zamanlarda sık sık Meryem'i eleştirmekte onu işe yaramaz, çirkin, cahil gibi sıfatlarla aşağılamaktadır. Özellikle cinsel yönden Meryem'i yetersiz bulmakta onu kadınlık görevini yerine getirememekle suçlamaktadır. Ahmet evlilikleri süresince Meryem'i bir çok kez aldatmış, Meryem'in bilmediğini düşünmüş ancak Meryem bu durumu bildiği halde çoğu kez ses çıkarmamıştır. Bu uzun süren aşağılamalar sonucu Meryem kendisine karşı güvenini kaybetmiş, kendini mutsuz ve yetersiz hissetmektedir. İnsanlarla ilişki kurmakta zorlanmakta, gün içinde sık sık ağlamaktadır.

1-Bir kadının görevi eşini her yönden mutlu etmektir.

- a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

2.Eğer Meryem cinsel yönden yetersizse aldatılmayı hak etmiştir.

- a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

3. Ahmet davranışlarında haksızdır.

- a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

4.Meryem çocukları için yaşadıklarına katlanmalıdır.

- a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

5.Meryem eşinden boşanmalıdır.

- a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

6. Evin geçimini sağlayan Ahmet'tir, bu yüzden istediği gibi davranmakta özgürdür.

- a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

7.Bir çok kadın Meryem'in durumundadır, Meryem'in yaşadıkları normaldir.

- a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

8. Meryem'in bu olaylar sonrası yaşadıkları ruhsal zayıflıktır.

- a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

9.Bu yaşananlar sonrası Meryem psikiyatrik bir rahatsızlık geliştirmiş olabilir.

- a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

Hülya ile Murat üniversite 4. sınıfta okurken tanışmışlar, 1,5 yıl birliktelikten sonra üniversiteyi bitirdiklerinde evlenme kararı almışlardır. Evlilik öncesi birlikteliklerinde Hülya Murat'a kendisinden önce biriyle cinsel ilişkiye girdiğini anlatmış, Murat bunun kendisi için önemli olmadığını söylemiştir. Ancak evliliklerinin ilk aylarından itibaren Murat sık sık bu konuyu gündeme getirmeye başlamış ve huzursuzluk çıkarmıştır. Yinelene tartışmalar sonrasında Murat eşine ağır hakaretlerde bulunmuş bir tartışma sırasında eşini sert bir şekilde ittirerek yere düşürmüş, dayak atmış Hülya'nın vücudu morluklar içinde kalmıştır. Hülya o gece ailesinin yanına dönmüş, Hülya'nın açtığı dava sonucu çift iki ay içinde boşanmışlardır. Hülya bu olaydan sonra sürekli olayı düşünüyor, korkuyor, özellikle erkeklerden uzak duruyor. Kendini mutsuz, umutsuz ve olayla ilgili kendini suçlu hissediyor. Sık sık ağlıyor ve zaman zaman aklından intihar düşünceleri geçiyor.

1.Murat suçludur, yargı önünde cezalandırılmalıdır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

2. Murat böyle tepki vermekte haklıdır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

3.Murat'ı şiddet kullanmaya Hülya tahrik etmiştir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

4.Hülya ilk cinsel deneyimini evliliğinde yaşamalıydı.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

5.Hülya polise başvurmalıydı.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

6.Hülya dürüst davranmıştır, yaşananlarda suçu yoktur.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

7.Hülya namusunu koruyamamıştır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

8.Hülya'nın yaşadığı şiddet sonrası yaşadıkları ruhsal zayıflıktır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

9.Olay sonrası Hülya'da psikiyatrik bir rahatsızlık gelişmiş olabilir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

Ayşe 8 yıllık evlidir. Kendisi özel bir bankada bankacılık yapmaktadır, eşi Ahmet ise bir devlet kurumunda uzman yardımcısıdır. Ahmet zaman zaman alkol almaktadır. Bir gece Ahmet alkollü iken Ayşe ile cinsel ilişkiye girmek ister. Ayşe bu isteği geri çevirir. Fakat Ahmet ısrarlarını sürdürür ve Ayşe'nin direnmesine rağmen, onunla zorla cinsel ilişkiye girer. Ayşe çocuklar korkmasın diye sesini çıkaramaz. Ayşe bu olaydan sonra sürekli olayı düşünüyor, korkuyor, özellikle erkeklerden uzak duruyor. Kendini mutsuz ve umutsuz hissediyor. Sevinç, mutluluk gibi duyguları yaşayamıyor. Geceleri kabuslar görüyor. Öfkesini kontrol edemiyor, akşam olmasından ve kocasının eve gelmesinden korkuyor.

1. Ayşe polise başvurmalıdır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

2. Ahmet içki içmeseydi böyle bir şey yapmazdı.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

3. Ayşe kocası tarafından tecavüze uğramıştır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

4. Ayşe Ahmet'ten ayrılmalıdır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

5. Evlilik içinde tecavüz söz konusu olamaz

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

6. Ahmet yargı önünde cezalandırılmalıdır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

7. Bir kadın kocasının isteklerini yerine getirmelidir, Ahmet suçlu değildir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

8. Ayşe'nin olay sonrası yaşadıkları ruhsal bir zayıflıktır .

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

9. Olay sonrasında Ayşe'de psikiyatrik bir hastalık gelişmiş olabilir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

Dilek ile Serkan yaklaşık 10 yıldır evlilerdir. İlk tanıştıklarında Dilek bir muhasebede çalışmaktadır. Evlendikten sonra hamile kalmış, işten ayrılmak zorunda kalmıştır. Çocuk doğduktan sonra çalışmak istemiş ancak Serkan Dilek'in çocuğunun yanında olması gerektiğini söyleyerek, çalışmasını istemediğini belirtmiştir. Dilek çocuklarına bakıcı bulmuş, çalışmak için her türlü ortamı yaratmış ancak Serkan eşinin çalışmasına izin vermemiştir. Durumları iyi olmasına rağmen Serkan Dilek'in özel ihtiyaçları ve ev ihtiyaçlarını karşılaması için eline çok az miktarda para vermekte ya da hiç para vermemektedir. Sürekli olarak Dilek'in çok para harcadığından şikâyet etmektedir. Dilek gittikçe sosyal çevresinden uzaklaşıyor, özgüvenini yitiriyor. Kendini çok işe yaramaz hissediyor, hayattan eskisi gibi zevk alamıyor. Kendini umutsuz ve mutsuz hissediyor.

1.Serkan haklıdır bu durumda Dilek çalışmamalıdır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

2.Dilek evde olup çocuğuna bakmalıdır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

3.Dilek'in paraya ihtiyacı olmaz, ihtiyaçlarını eşi karşılayabilir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

4.Dilek çalışarak da çocuğuna yeterli bakımı verebilir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

5. Ekonomik durumları iyi olduğu için zaten Dilek'in çalışmasına gerek yoktur.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

6. Çalışan kadınlar evlilikte kadınlık görevlerini tam olarak yerine getiremezler.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

7. Dilek çalışıp çalışmama konusunda kararı kendi vermelidir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

8.Dilek'in yaşadıkları ruhsal zayıflıktır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

9. Olay sonrasında Dilek'te psikiyatrik bir hastalık gelişmiş olabilir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

EK-3 Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeği

Lütfen aşağıdaki ifadelere ne derece katılıp katılmadığınızı, ifadelerin yanında yer alan harflerden en uygun olanını işaretleyerek belirtiniz.

1. Kadınların bazı davranışları şiddet görmelerini hak ettirir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

2. Kadına yönelik şiddet haklı gerekçesi olduğunda kabul edilebilir bir şeydir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

3. Kadınlar dayak yediklerinden yakınrlarken buna sebep olan hatalarını hiç düşünmezler.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

4. Şiddete maruz kalmış bir kadınla karşılaşsam önce bunu hakedip hak etmediğini düşünürüm.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

5. Erkeği şiddete kadın tahrik eder.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

6. Bazı kadınlar insanı şiddete yönlendirir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

7. Kadın kadınlığını bilirse, erkek şiddete başvurmaz.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

8. Bir kadın hak ediyorsa dayak yemesinde bir sakınca görmem.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

9. Kadına yönelik şiddet, derecesi çok değilse mazur görülebilir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

10. Bir adam karısını dövüyorsa mutlaka bir sebebi vardır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

11. Erkek, eşine bazen fiziksel şiddet gösterebilmelidir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

12. Aile içindeki tartışmalar sırasında kadına karşı şiddet uygulanmasını normal görüyorum.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

13. Kadını en iyi terbiye aracı dayaktır.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

14. Bazı durumlarda kadına karşı şiddet kullanmak gerekebilir.

a. Katılıyorum b. Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

15. Gelenek ve göreneklerin sürmesi açısından, kadınlar kendilerine düşen görevleri yerine getirmediğinde eşleri tarafından şiddetle cezalandırılmasında bir sakınca görmüyorum.

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

16. Kadına uygulanan şiddet onun aynı hatayı yapmasını engelleyebilir.

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

17. Kadın, eğer kocası kendisine vurursa birlikte yaşamayı bırakmalıdır.

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

18. Eğer erkek, kadına şiddet uygularsa tutuklanmalıdır.

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

19. Kadın-erkek arasındaki tartışmanın içine dayak girerse sevgi bağı yok olur.

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

20. Kadın-erkek arasındaki ilişki, kadına uygulanan şiddet sebebiyle zarar gördüğünde bunun tamiri mümkün değildir.

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

21. Kadına uygulanan şiddet hiçbir sorunun çözümü olamaz.

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

22. Kadına şiddet uygulanmasını bir suç olarak görmüyorum.

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

EK-4. Evlilikte Kadına Fiziksel Yönelik Şiddeti Meşrulaştıran İçerikler Ölçeği

Aşağıda verilen durumlarda erkeğin eşi olarak kadına fiziksel şiddet (itme-kakma-tokat atma-dövme-yumruklama gibi) uygulamaya hakkı olduğuna ne derece katıldığınızı ilgili harfi işaretleyerek belirtiniz.

1. Ev işlerini ve yemek yapmayı reddederse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

2. Başka bir erkek ile cinsel ilişkiye girerse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

3. Kocasını ile cinsel ilişkiye girmeyi reddederse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

4. Bir toplantı veya partide kocasını ile alay ederse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

5. Arkadaşlarına kocasının cinselliği hakkında bilgi verirse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

6. Kocasını devamlı eleştirirse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

7. Kocasının akrabalarına saygısızlık ederse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

8. Eğer arkadaşlarının önünde kocasını küçük düşürürse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

9. Kocasının beklentilerini yerine getirmezse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

10. Eşine devamlı karşı çıkarsa

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

11. Çocuklarına bakmayı ihmal ederse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

12. Kocasının kazandığı parayı israf ederse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

13. Kocasına yalan söylerse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

14. Sınırlarını bilmeyip eşini kızdırırsa

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

15. Sorunlarını kocası ile değil de başkasıyla paylaşırsa

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

16. Kendi ailesiyle sık sık görüşürse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

17. Kocasına haber vermeden bazı davranışlarda bulunursa

(gezmeğe gitmek, eşya satın almak vb.)

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

18. Kocasının işinde ilerlemesine destek olmazsa

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

19. Eğer çalışıyorsa, işi nedeniyle ailesine gerekli özeni göstermezse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

20. Eğer çalışıyorsa, önceliği kocasının değil de kendi işine verirse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

21. Kocasının hatalarını durmadan yüzüne vurup onu kızdırırsa

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum

22. Kocasının bazı olumsuz davranışlarını sineye çekmek yerine durmadan dile getirirse

a. Katılıyorum b.Kısmen katılıyorum c. Pek katılmıyorum d. Katılmıyorum